ပှီၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ်
တၢ်ထုကဖၣ်အမုၢ်နံၤ
ကီၢ်ပယီၤအဂီၢ်

၂၀၂၁

ၦၣ်ဖိထၢဖိတၦၣ်လၢကညီကီၢ်စဲၣ်ပူၤဆှၢတၢ်ကစီၣ်လၢကွဲၤလ့လိာ်သးကဃုသ့ၣ်ညါထိၣ်ဒွးပယီၤသုးမုၢ်အလီၢ်အကျဲဖဲသုးတဖုအံၤမၤအါထီၣ်အတၢ်ဒုးတၢ်ယၤတဖၣ်လၢအပူၤကွံာ်တနံၣ်အပူၤ,ဒီးဒုးဃ့ၢ်မံဟးဖျိးဟံၣ်ဃီၦၣ်ထၢအါၦၣ်လၢအဟံၣ်ဃီတဖၣ်အဆၢကတီၢ်.

ပှၤနဲၣ်တၢ်အတၢ်ကတိၤ

တံၤသကိးသးဘီသ့ၣ်သုဧၢ,

စံးဘျုးဘၣ်သုလၢသုတၢ်ထုကဖၣ်ဒီးတၢ်အဲၣ်ဘၣ်ပပှၤကလုာ်တဖၣ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤအဃိလီၤ.ကီၢ်ပယီၤအံၤတုၤအခဲအံၤဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တ့ၢ်ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၤ,တၢ်မၤသံမၤဂီၤ,တၢ်ဃ့ၢ်မံၢ်ဟးဖျိး,တၢ်တရီတပါ,ဒီးတၢ်လီၤသးအုးတဖၣ်အနံၣ်(၇၀)ဘျဲၣ်လံန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ပတဃၣ်ကွံာ်ပသးလၢတၢ်ထုကဖၣ်ဘၣ်,ခီဖျိလၢယွၤတဃၣ်ကွံာ်ပှၤဘၣ်ဒီးပထံၣ်လၢပတၢ်အိၣ်မူဒၣ်ဝဲအပူၤယွၤစံးဆၢပတၢ်ထုကဖၣ်ဒီးမၤဝဲတၢ်လၢအကဲထီၣ်သးတသ့တဖၣ်အဃိလီၤ.

ယ့ၣ်ရူးစံးဘၣ်ပှၤလၢပကဘၣ်စွံကတုၤလၢတၢ်ထုကဖၣ်,ပတဘၣ်ဃၣ်ကွံာ်ပသး,ဒီးထုကဖၣ်ဇ်သိးယွၤအဘီမုၢ်ကဟဲလီၤတုၤအိၣ်ပှၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ဇ်အအိၣ်လၢမူခိၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ.တဘျီလၢ်လၢ်ဖဲပထုကဖၣ်တၢ်ဒီးဒိကနၣ်ယ့ၣ်ရူးန့ၣ်ပပလၢါဘၣ်အတၢ်အိၣ်ဒီးပှၤ,ဒီးဘီမုၢ်အဂၤတဖၣ်အိၣ်လၢပကပိာ်ကပၤသနၢ်က့ပမ့ၢ်ဝဲယွၤအဘီမုၢ်ဖိတဖၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အံၤလီၤ.

ယွၤမၤတၢ်ခီဖျိလၢတၢ်ထုကဖၣ်,အဆိလဲလိာ်ပသးတဖၣ်,ဒီးနဲၣ်ပှၤတၢ်လၢပကဘၣ်မၤ,ဒီးလၢခံဟဲစိာ်န့ၢ်တၢ်လဲလိာ်တဖၣ်ဆူပှၤဂၤအအိၣ်လီၤ.စီၤဒၢနံယ့လးလၢခ့ယုၢ်အပူၤန့ၣ်ဃ့ယွၤတၢ်မၤစၢၤ,ဒီးဘၣ်ခိးဝဲတၢ်ဆၢကတီၢ်တခါဘၣ်ဆၣ်တၢ်မၤစၢၤဟဲတ့ၢ်ဝဲနီၢ်နီၢ်လီၤ.ကီၢ်ပယီၤအပူၤတၢ်လဲလိာ်လၢအဂ့ၤတဖၣ်အိၣ်ထိၣ်အါမးခီဖျိလၢတၢ်ထုကဖၣ်,တၢ်အဲၣ်တၢ်ကွံဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်အဃိလီၤ.ပထုကဖၣ်ကွၢ်ကွၢ်လၢကီၢ်ပယီၤအဂီၢ်ခီဖျိလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤတဖၣ်ကဲထီၣ်အသးဆူညါဒီးတၢ်အံၤလိၣ်လၢကဆိကတီၢ်အသးအဃိန့ၣ်လီၤ.တၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်တီတၢ်လိၤ,တၢ်ထူၣ်ဖျဲးဒီးတၢ်မၤဘၣ်လိာ်ဖိးမံက့ၤတဖၣ်လီၤ.

စစ့ၣ်တၢၤစုထွဲ – ၂၀၂၀နံၣ်,ဖံထၢၣ်,ရှၢ်စဲနၢ်,စၣ်ဟၢၣ်လံၣ်,ခ့ရၢၣ်ဒီးဒ့းဘၤယူဘဲးခ်လၢကညီကီၢ်စဲၣ်ပူၤ.

အပူၤကွံာ်အနံၣ်အတီၢ်ပူၤ,ပယီၤသုးမုၢ်မၤအါထိၣ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤတဖၣ်လၢပယီၤကီၢ်မုၢ်နုာ်,ရခၢၣ်ကီၢ်စဲၣ်အပူၤအဃိပှၤဘါသီခါရခၢၣ်ဖိအဂၤ(၇၀,၀၀၀)ဘျဲၣ်ဘၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲ,ဒီးတဘျီဃီန့ၣ်တြီဝဲပှၤမူးစလ့ၣ်ရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ်ဖိတဖၣ်တကကွဲၢ်ဘျဲၣ်အတၢ်ဟဲက့ၤနုာ်ဆူကီၢ်စဲၣ်အပူၤလီၤ.ရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤဒၢၣ်အီၤဖဲ၂၀၁၇နံၣ်,ဒီးဘၣ်စံၣ်ဖျိးကွံာ်ဆူပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤတဖၣ်လၢဘ့ကလါဒ့းရှ်ကီၢ်ပူၤဖဲအဝဲသ့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်သဘံၣ်ကဒံးလၢတၢ်အိၣ်မူတၢ်လဲလိာ်အိၣ်စှၤဒိၣ်မးအပူၤလီၤ.ကလံၤစီးပယီၤကီၢ်အပူၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၤထီဒါကခ့ၣ်,ယိၤ,ဒီးတအီကလုာ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးကဲထိၣ်ဆူညါဒီးပှၤဘၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲ(၁၀၀,၀၀၀)ဘျဲၣ်လီၤ.ကညီကီၢ်စဲၣ်လၢပယီၤကီၢ်မုၢ်ထိၣ်တခီန့ၣ်တၢ်ပတှာ်ဃာ်တၢ်ခးသနၢ်က့တၢ်အံၤဘၣ်တၢ်လုၣ်သ့ၣ်ခါပတာ်အီၤတဘျီလၢ်လၢ်ခီဖျိတၢ်မၤသံမၤဂီၤပိာ်ခွါ,ပိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ်တဖၣ်လီၤ.

၂၀၂၀နံၣ်,လါနိၣ်ဝ့ဘၢၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဃုထၢအမူးတခါ,ဘၣ်ဆၣ်သုးဟံးန့ၢ်က့ၤဒၣ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤလၢခံကတၢၢ်ဒီးတၢ်ဒုးတၢ်ယၤတဖၣ်ကဲထီၣ်ဆူညါလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ပတဃၣ်ကွံာ်ပသးဘၣ်ဒီးပစံးဘျုးသုလၢသုတၢ်သးအိၣ်ပှၤခီဖျိသုထုကဖၣ်န့ၢ်ပှၤလၢယွၤအတၢ်သးအိၣ်ဒီးလၢပှၤကလုာ်တဖၣ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤကထူၣ်ဖျဲးဒီးသုးဒီးပဒိၣ်တၢ်ဆိၣ်ဘံၣ်ဆိၣ်ဘၢတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.ဖဲပအးလီၤပသးလၢတၢ်ထုကဖၣ်ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဆၢကတီၢ်,တၢ်လၢပထုကဖၣ်တဖၣ်စးထိၣ်ကဲထိၣ်လိၣ်ထိၣ်လၢပတၢ်အိၣ်မူဒီးပှၤလၢပဃၢၤဝးဝးတဖၣ်အပူၤလီၤ.အဂ့ၢ်ဇ်အံၤတၢ်အံၤမ့ၢ်ယွၤအဟီၣ်ခိၣ်,ဒီးယွၤမၤတၢ်ဒီးပှၤဇ်သိးကဒုးကဲထိၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢအဂ့ၤလီၤ.ပစံးဘျုးယွၤလၢအပျၢ်ပတၢ်ကမၣ်,နဲၣ်ပကျဲ,ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပှၤ,စူးကါပှၤဒီးဟ့ၣ်ပှၤတၢ်သးခုလၢပကမၤတၢ်ဇ်အတၢ်သးအိၣ်အသိးလၢအမံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

စံးဘျုးသုလၢသုအိၣ်ဒီးပှၤလၢပတၢ်မၤအပူၤဒီးပပလၢါဘၣ်ယွၤအိၣ်ဒီးပှၤခီဖျိသုတၢ်ထုကဖၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

မ်ယွၤဆိၣ်ဂ့ၤသုတက့ၢ်.

ဒ့း,အဟံၣ်ဖိဃီဖိ,ပှၤခရံာ်ဖိလၢကီၢ်ပယီၤအဂီၢ်ကရၢဒီး
ကီၢ်ပယီၤတၢ်ထူၣ်ဖျဲးရှ့ကၠၢကရၢ

1

2

3

4

Photo captions for pages 3 and 4:

၁)ခရံၣ်,ဖံထၢၣ်ယူဘၢဲၤဒီးနီၢ်ယူမၣ်လၢအဝဲၤဘၣ်တၢ်မၤသံအီၤလၢပယီၤသုးဖဲလါမ့းရှ်(၁၁)သီ,၂၀၂၀နံၣ်.

၂)ကညီပှၤကသံၣ်ဖိက္ၢ်ပှၤဆါတဂၤဖဲတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤမံၤရှၢ်တခါအပူၤ.

၃)ကညီသဝီဖိတဖၣ်ဃ့ၢ်မံၤ်ဟးဖိုးလၢပယီၤသုးအတၢ်ဒုးဖဲ ၂၀၀၂နံၣ်(ကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤလၢလံာ်အကုအလိၢ်ခံအဖီခိၣ်)

၄)ပှၤဘၣ်ဃ့ၢ်မံၤ်ဟးဖိုးကညီသဝီဖိတဖၣ်သးဝံၣ်တၢ်ဖဲပှၤဖိသၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတခါလၢပှၢ်ပူၤ

၅)သဝီဖိတဖၣ်ဒီးပှၤတိစၢၤမၤစၢၤတၢ်ကရၢဖိတဖၣ်မၤမူးသးဖှံဖဲသရိၣ်အသီတဖျၢၣ်လၢကညီကိၢ်စဲၣ်အပူၤ

၆)တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါCOVID-19တၢ်ဆါဃၢ်အဂ့ၢ်ဖိစထၢၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဘျးလီၤစဲၤဖဲဟံၣ်တဖျၢၣ်အချၤလၢကညီကိၢ်စဲၣ်အပူၤ

၇)ပယီၤသုးမၢ်ကွံၣ်လီၤမ့ၣ်ပီၢ်ဝံၤအလိၢ်ခံတၢ်အိၣ်လီၤတဲာ်တ့ၢ်တဖၣ်လၢနီၢ်ကီၢ်,ဝဲးမးသဝီအပူၤဖဲလါမ့းရှ်(၁၇)သီ,၂၀၂၀နံၣ်.၈)၂၀၂၀နံၣ်,လါအ့ဖြ့ၣ်(၂၂)သီ,ပယီၤသုးမၢ်အတၢ်နၢ်လီၤဒုးသ တၢ်ကလာ်လၢနီၢ်ကီၢ်,ပလဲးဝးဝ့ၢ်အတၢ်ဘၣ်ဒိ.၉)ပှၤတိစၢၤမၤစၢၤတၢ်ကရၢဖိတဖၣ်ဒုးအိၣ်ထိၣ်ဖိသၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတခါဖဲပအိးစံၣ်ညီၣ်ပၢလီၢ်ကူၤသးဟီၣ်ကဝီလၢယိၤကိၢ်စဲၣ်ကလံၤစိးအပူၤ

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်လၢလံာ်အပူၤ

2 ပှၤနဲၣ်တၢ်အတၢ်ကတိၤ

6 ကီၢ်ပယီၤဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤ

7 ၂၀၂၀ နံၣ်တၢ်ဃုထၢ အမူးအိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤ ထီၣ်လဲၤထီဆံးစုၤ

8 COVID-19 တၢ်ဆါတၢ် ဘျါဖိၣ်ဃံးတဖၣ်အတၢ် တြီဃာ်တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ

10 တၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်သံလၢ တၢ်အိၣ်မူကဂ့ၤထီၣ် အဂီၢ်

12 ကီၢ်ပယီၤမုၢ်နုာ်

16 တၢ်ကလုၢ်တဖၣ် လၢကီၢ်ပယီၤမုၢ်နုာ်

18 ကီၢ်ပယီၤကလံၤစိး

20 တၢ်ကလုၢ်တဖၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤကလံၤစိး

22 ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်

26 တၢ်ကလုၢ်ဖၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်

ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ်တၢ်ထုကဖၣ်အမုၢ်နံၤလၢကီၢ်ပယီၤအဂီၢ်နူၣ်ကီးနံၣ်ဖဲးဘၣ်တၢ်မၤအီၤလၢလါမးရှ်ခံန့ံတန့ံ,မုၢ်နံၤဒိၣ်နူၣ်လီၤ.ဝံသးစူၤထုကဖၣ် နူၢ်တၢ်လၢကီၢ်ပယီၤအဂီၢ်နူၣ်တက့ၢ်.မ့ၢ်အဲၣ်ဒိးသ့ၣ်ညါအါထီၣ်တၢ်တမံၤမံၤဒီး–ဆှၢအံမ့လ်ဆူ info@prayerforburma.org တက့ၢ်.

စံးဘျုးဘၣ် Acts Co. လၢအတၢ်ဆီၣ်ထွဲဒီးထုးထီၣ်မဲးကစံတဘ့ၣ်အံၤလီၤ.မဲးကစံအံၤဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်အီၤလၢ CCB လီၤ.လံာ်ခဲလၢာ်အံၤအိၣ်ဒီးလံာ်ခွဲးယာ်လၢ CCB 2020 လီၤ.လံာ်ကွ့ၢ်ဂီၤဘၣ်ထွဲဒီး FBR တၢ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်ပၢၤဃာ်ခွဲးယာ်ခဲလၢာ်လီၤ.ဖဲလံာ်ဒီးတၢ်ဂီၤတဖၣ်အဂံၢ်အထံးမ့ၢ်ဟ်ဖျါထီၣ် အီၤလၢကျဲအဘၣ်နူၣ်မဲးကစံအံၤတၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်အီၤသ့လီၤ.တၢ်ဂီၤခဲလၢာ်အိၣ်ဒီးလံာ်ခွဲးယာ်လၢ FBR လီၤ.
လံာ်စီဆှံအဆၢတဖၣ်လၢဘၣ်တၢ်ဟ်ဖျါအီၤနူၣ်တၢ်ဟံးနှၢ်အီၤလၢ NIV လီၤ.မ့ၢ်ဟံးနှၢ်လၢအဂၤတတီၤဒီးကဘၣ်တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်အီၤလီၤ.

Christians Concerned for Burma (CCB), PO Box 392, Chiang Mai, 50000, THAILAND
www.prayforburma.org info@prayforburma.org

တၢ်ထုကဖၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤတဖၣ်

•ထုကဖၣ်လၢကီၢ်ခိၣ်ကီၢ်နၢ်တဖၣ်အဂီၢ်,ဒ်သိးကတီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်လၢတၢ်တီတၢ်လိၤဒီးတၢ်အဲၣ်တၢ်သးအိၣ်လၢပှၤကလုာ်တဖၣ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤဒီးမ်အသုအသးတထိၣ်ဝးလၢတၢ်စိတၢ်ကမီၤ,တၢ်ထူးတၢ်တီၤတဖၣ်အဖီခိၣ်တဂ့ၤအဂီၢ်တက့ၢ်.

•ထုကဖၣ်လၢကီၢ်ပယီၤထံရှ့ၢ်ကီၢ်သဲးဒီးတၢ်ဘှ့ၣ်တၢ်ဘါခွဲးယာ်သဘျ့ကအါထီၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်.ထုကဖၣ်န့ၢ်ပှၤ(၅၇၄)ဂၤလၢဘၣ်တၢ်ဖိၣ်ဃာ်အီၤခီဖျိလၢအကတိၤထီဒါပယီၤပဒိၣ်ဒီးသုးအဃိ,တနီၤဘၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဆူၢအီၤဆူဃိာ်ပူၤဒီးတနီၤခိးရှ့တ့တၢ်သမံသမိးအဖၢလီၤ.

•ထုကဖၣ်လၢကလုာ်ဒှ့ၣ်ကရူ့ၢ်တဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤတၢ်ဃူတၢ်ဖိးကအိၣ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်မၤစၢၤအပှၤကလုာ်တဖၣ်အခါ,ဒီးထုကဖၣ်စ့ၢ်ကီးလၢလီၢ်ခါၣ်သးပဒိၣ်ဒီးကလုာ်ဒှ့ၣ်ဆံးတဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤတၢ်မၢ်တၢ်ခ့ၣ်ဒီးတၢ်ကတိၤသကိးလိာ်သးအပူၤအသူအသၣ်ကအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

•ထုကဖၣ်လၢပှၤဘၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲလၢတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်အဃိ,ပှၤလၢအဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်အီၣ်တၢ်အီ,စ့ဟဲနၣ်တလၢတလီၣ်တဖၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်.ထုကဖၣ်လၢတၢ်ကထံၣ်နှ့ၢ်တၢ်တီတၢ်လိၤ,ဒီးခိၣ်နၢ်တဖၣ်ကဟံးနှ့ၢ်မူဒါလၢတၢ်လၢအကြၢးအဘၣ်အဂီၢ်ဒီးပှၤအှၣ်သးတဖၣ်ကကတိၤတၢ်လၢတၢ်သးဒ့ ဒီးလၢတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢအပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.

၂၀၂၀နံၣ်တၢ်ဃုထၢအမူးအိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီသံးစုၤ

တၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤအပူၤကွံာ်ကီၢ်ပယီၤအတၢ်ဃုထၢအမူး

ကီၢ်ပယီၤအံၤအိၣ်ဒီးတၢ်ဃုထၢအမူးဖးဒိၣ်ဖဲလါနိၣ်ဝ့ဘၢၣ်, ၂၀၂၀နံၣ်သနာ်က့,တၢ်အံၤတမၤဂ့ၤထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်တၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်တ့ၢ်လၢနံၣ်ဆံဖှိၣ်အါဖှိၣ်အသိး,တမၤဂ့ၤထီၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီဒီးတၢ်မ့ၢ်လၢ်ကွၢ်စိတဖၣ်လၢထံကီၢ်ကလုာ်ဒူၣ်ဘၢၣ်ကဝီၤတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်လီၤ.တနံၣ်အံၤကလုာ်ဒူၣ်ဖိအါဂၤအတၢ်အိၣ်သးလၢအကီခဲမးတဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤနးအါထီၣ်လၢကိၣ်ရိၣ်နၢ်တၢ်ဆါသတြိာ်ဒီးတၢ်အံၤမၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးခိခိၣ်ဒူသဝီအတၢ်အိၣ်မူတဖၣ်နးနးကျံးကျံး (မၤစှၤထီၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ဆှၢလီၤထံကီၢ်ပှၤသုးလီၢ်သုးကျဲလဲၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဆူကီၢ်ကိှၣ်တဲၣ်ဒီးထံကီၢ်လၢအဘူးတဖၣ်)လီၤ.

ထံကီၢ်ကလုာ်ဒူၣ်ထံဂ့ၢ်ကီၢ်ဂ့ၢ်ကရၢကရိ(EPPs)တဖၣ်အကျါ, ရခၢၣ်ကလုာ်ပၣ်တံၣ်(ANP),ယိၤကလုာ်ဖံၣ်မိၣ်ခြွၣ်စံၣ်ကရၢ.. (SNLD),တလၢၤစၢဖှိၣ်ပၣ်တံၣ်(MUP),ကယါကီၢ်ဖံၣ်မိၣ်ခြွၣ်စံၣ်ပၣ်တံၣ်(KSDP),တအိကလုာ်ပၣ်တံၣ်(TNP)ဒီးပအိးကလုာ်ကရၢကရိ(PNO)တဖၣ်ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဖါလ့မဲာ်ဘျိၣ်ဒိၣ်လီၢ်ဆ့ၣ်နီၤနီၣ်ဂံၢ်ဖှိဖှိဖျါဖျါဖဲလါနိၣ်ဝ့ဘၢၣ်(၈)သီတၢ်ဃုထၢအမူးန့ၣ်လီၤ.ကညီ,ခှၣ်ဒီးကခှၣ်ဘၢၣ်ကဝီၤခၢၣ်စးပၣ်တံၣ်တဖၣ်ဒိးန့ၢ်ဘၣ်တ့ၢ်ဝဲအစၢလၢအတဂ့ၤတဖၣ်လီၤ.

လၢတၢ်တဆၢမ့ၢ်လၢ်အပူၤ,ဟိၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ်ပှၤအိၣ်ဒီးဂံၢ်ထံးတနီၤလၢအဘၣ်သးဆိၣ်ထွဲပဒိၣ်အံၤအတၢ်ပၣ်ဃုာ်အဃိ,တၢ်ဖးတဖၣ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါတမံၤလၢအမ့ၢ်,ထံရူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤကီၢ်ပယီၤတအိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲလၢကလုာ်ဒူၣ်ဆံးကရူၢ်တဖၣ်အဖီခိၣ်ဒီးကလုာ်ဒူၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဒၣ်တၢ်အကါဒိၣ်ခံပတီၢ်တပတီၢ်လၢပှၤအါဂၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.NLD အတၢ်မၤနၢၤတၢ်ဖးတဲာ်တဲာ်ဖျူဖျူအံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တခါလၢအမ့ၢ်NLD အံၤမ့ၢ်ပဒိၣ်လၢဖိးသဲစးဂၢ်ကျၢၤတဖု,တုၤလၢကလုာ်ဒူၣ်ဖိအိၣ်ဆိးအါဘၢၣ်ကဝီၤတဖၣ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်တၢ်မၤအၢမၤနးအပူၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.

EPPs တဒိးန့ၢ်အစၢလၢအဂ့ၤခီဖျိလၢတၢ်ဖးတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ထူးသံကွံာ်အီၤ(လၢတၢ်ဃုထၢတၢ်ဖးအမူးစၢဖှိၣ်ကမံးတံာ်)ဖဲကလုာ်ဒူၣ်ဖိအိၣ်ဆိးအါဘၢၣ်ကဝီၤတဖၣ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်တၢ်မၤအၢမၤနး, ဖဲတၢ်မ့ၢ်လၢ်ဃာ်လၢကဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဖးအါတက့ၢ်အကျါန့ၣ်လီၤ.အါန့ၢ်အန့ၣ်,ကလုာ်ဒူၣ်ဖိလဲၤမၤတၢ်လၢထံဂုၤကီၢ်ဂၤလၢအကကကွဲၢ်တဖၣ်လၢထံကီၢ်လၢအဘူးတဖၣ်(လီၤဆီဒၣ်တၢ်ဖဲကီၢ်ကိှၣ်တဲၣ်)တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်သမၢအီၤလၢကဟ့ၣ်တၢ်ဖးအခွဲးယာ်လီၤ.ပှၤလဲၤမၤတၢ်လၢအါတက့ၢ်လၢကီၢ်ပယီၤတၢ်လီၢ်တနီၤန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ပျဲအီၤလၢကဟ့ၣ်တၢ်ဖးလၢကလုာ်ဒူၣ်လီၢ်ကဝီၤတဖၣ်အပူၤ,ဖဲအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဖဲန့ၣ်မ့ၢ်ပှဲၤသၢလါဝံၤအလီၢ်ခံမးန့ၣ်လီၤ.ကလုာ်ဒူၣ်ဘၢၣ်ကဝီၤတဖၣ်န့ၣ်ဆူညါဘၣ်တၢ်ထုးကွံာ်အခွဲးအယာ်တဖၣ်ခီဖျိရိၣ်ဟ့ၣ်ကှၣ်ဖိတဖၣ်ဘၣ်တၢ်သမၢအီၤလၢတၢ်ကဲထီၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိခွဲးယာ်ဒီးခွဲးယာ်လၢကဟ့ၣ်တၢ်ဖးမ့တမ့ၢ်ကနုာ်လီၤဘၣ်ဝဲတၢ်ဖးအံၤအပူၤလီၤ.

NLD ပဒိၣ်အတၢ်ပၢတၢ်ပြးအံၤဒိးန့ၢ်စိကမီၤလီၢ်လၤ,ခီဖျိဆိၣ်ထွဲဝဲတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤကိၣ်ရိၣ်နၢ်တၢ်ဆါသတြိာ်,ဖဲEPPs တဖၣ်အါတက့ၢ်တဒိးန့ၢ်ဘၣ်ခွဲးယာ်လၢကဟူးဂဲၤအဂီၢ်ခီဖျိလၢတၢ်ဘျၢဖိၣ်ဃံးဃာ်တဖၣ်လၢတၢ်ဆါသတြိာ်အံၤအဃိလီၤ.ကလုာ်ဒူၣ်တၢ်ဖးစ့ၢ်ကီးဘၣ်တၢ်မၤလီၤဖးအီၤဖဲလီၢ်ကဝီၤလၢတၢ်ဟ်ပနီၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးတဖၣ်အပူၤအါန့ၢ်EPPs တခါ(ဒီးတဘျီတခီၣ်EPPs တဂၤန့ၣ်ကဲခၢၣ်စးလၢကလုာ်ဒူၣ်တဖုဃီလီၤ).တၢ်န့ၣ်အမဲာ်ညါ,တၢ်သးတီအပနီၣ်လၢဒီၢ်အိၣ်ဆါစူးကွှၢ်အဖီခိၣ်လၢအဂၢ်ကျၢၤအံၤဟ့ၣ်ဆူၣ်ထီၣ်တၢ်ထံၣ်သ့ၣ်ညါတဖၣ်လၢပှၤအါဂၤအဖီခိၣ်လၢအမ့ၢ်NLD အံၤမ့ၢ်ပၣ်တံၣ်ထဲတဖုလၢဆၢထၢၣ်ထီဒါသုးပဒိၣ်သ့လီၤ.လၢအဂၤတခီန့ၣ်ကီၢ်ပယီၤဒပှၤလၢအနၢၤဟံးန့ၢ်ပၢဘၣ်ခဲလၢာ်တၢ်ဃုထၢအကျိၤအကျဲအံၤတကဲဘျုးကဲဖှိၣ်လၢပၣ်တံၣ်အဆံးဖိတဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်အခိၣ်သ့ၣ်လၢကယါဒီးတလၢၤပၣ်တံၣ်တဖၣ်အတၢ်မၤနၢၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်ထုးဖှိၣ်တ်ဖှိၣ်ဘၣ်ကဝီၤလၢကထီဒါNLD ပဒိၣ်အဖီလစံၣ်လၢအကံၢ်အစိတအိၣ်တဖၣ်(အဒိ–တၢ်တ့ထီၣ်ပဒိၣ်အိၣ်ဆါအတၢ်ဂီၤစိးပျၤလၢကီၢ်စဲၣ်ဝ့ၢ်ခိၣ်တဖၣ်အပူၤ,တအိၣ်ဒီးတၢ်တၢၣ်ပိၣ်ဒီးကဝီၤဖိတဖၣ်)န့ၣ်လီၤ.တၢ်အကါဒိၣ်လၢကဘၣ်ဟ်သူၣ်ဟ်သးစ့ၢ်ကီးမ့ၢ်ဝဲ SNLD လီၤဆီဒၣ်ဂုၤကျဲးစၢးလၢကကဲထီၣ်ကလုာ်ဒူၣ်ခဲလၢာ်အခၢၣ်စးဖဲယိၤကီၢ်စဲၣ်အပူၤလီၤ.

လီၤဆီဒၣ်တၢ်ဖဲတၢ်လီၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ဖးတဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ဟ်ပတုာ်အီၤအပူၤ,ကလုာ်ဒူၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်တဖၣ်ကဲထီၣ်ဆူညါလၢ ၂၀၂၀နံၣ်အပူၤ–ခီဖျိလၢပယီၤသုးမုၢ်ဒုးတံာ်တာ်မၤဒၢၣ်တၢ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်လၢရခၢၣ်သုးမုၢ်ဖးဒိၣ်လၢမုၢ်နုာ်တခီ,အိၣ်ဒီးတၢ်လုၣ်သ့ၣ်ခါပတာ်ထံဖိကီၢ်ဖိပှၤကညီခွဲးယာ်တဖၣ်အကလုာ်ကလုာ်လီၤ.နံၣ်ခံအဆၢကတီၢ်,ကခှၣ်သဘျ့ကရၢလၢကလံၤစိးတကပၤအိၣ်ဒီးတၢ်ဘျ့ၣ်တၢ်ဘှိၣ်လၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်,လီၢ်ကဝီၤအဂၤလၢတၢ်ပတုာ်တၢ်ခးကဘၣ်အိၣ်ဒ်တၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်အသိး,ဖဲကညီကီၢ်စဲၣ်မုၢ်ထီၣ်ကလံၤစိးအပူၤန့ၣ်ပယီၤသုးမုၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤထီဒါထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးမၤတံာ်တာ်ကညီဒီကလုာ်ကရၢ(KNU),ပၣ်ဃုာ်ဒီးတၢ်မၤဟးဂီၤတၢ်ဃုထံၣ်န့ၣ်ကိၣ်ရိၣ်နၢ်တၢ်ဆါဃၢ်အလီၢ်လၢလီၢ်ကဝီၤအပူၤတဘျုးခါလီၤ.

တၢ်အိၣ်သးဒ်သိးအံၤအပူၤ,KNU ဒီးကရူၢ်တဖၣ်လၢအဆဲးလီၤမံၤလၢထံကီၢ်ဒီဘ့ၣ်တၢ်ပတုာ်တၢ်ခးတၢ်အၢၣ်လီၤအီလီအပူၤန့ၣ်ဘၣ်ကျဲးစၢးဆူညါကဒီးလၢထံရူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်ဘၣ်လီၤဘၣ်စးက့ၤအဂီၢ်လၢစုကဝဲၤတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်လၢနံၣ်ဆံဖှိၣ်အါဖှိၣ်အပူၤလီၤ. ၂၀၂၀နံၣ်,လါအီကူး,ကီၢ်စၢဖှိၣ်တၢ်မ့ာ်တၢ်ခုၣ်တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်ကူၣ်လိာ်တခါ(UPC)အပူၤ,ပဒိၣ်ဒီးတးမတီၣ်န့ၣ်ဘၣ်သးလၢကမၤကဒီးတၢ်မ့ာ်တၢ်ခုၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢ ၂၀၂၀နံၣ်အဘျဲၣ်ဆူညါ,ပၣ်ဃုာ်ဒီးထံရူၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်တဲကျဲၤ,လၢအကါဒိၣ်လၢကမၤလိၤမၤဘၣ်က့ၤကလုာ်ဒူၣ်အတၢ်ဃ့ထီၣ်လၢအအိၣ်တ့ၢ်လၢအါနံၣ်အါလါအပူၤန့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်,ခီဖျိအိၣ်ဆါစူးကွှၣ်လၢအမၤနၢၤတၢ်ဃုထၢအမူးအံၤအတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအပူၤ,ပှၤဟူးဂဲၤထံရူၢ်ကီၢ်သဲးတဖၣ်ဒီးပှၤကွၢ်တၢ်အါဂၤဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢ,အဝဲသ့ၣ်တသးအိၣ်ဘၣ်ဝဲလၢကဟ့ၣ်ထီၣ်ကလုာ်ဒူၣ်အတၢ်ဃ့ထီၣ်ဘၣ်ထွဲတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၢလီၤသးခွဲးယာ်ဖဲးဒရဲၣ်သနူဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီးကထၢၣ်အဲးရှလ့ၣ်စီးမ့ၢ်ပှၤကွဲးထံရူၢ်ကီၢ်သဲးအဂ့ၢ်ဒီးပှၤဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်,ဒီးပှၤဃုထံၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်တဂၤလၢကံၢ်မဲဖှၣ်စိမိၤလီၤ.

COVID-19 တၢ်ဆါ သတြီၣ်တၢ်ဘျၢဖိၣ်ဃံးတဖၣ် တြီဃာ်တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤ

တၢ်ဆါကဲထီၣ်အသးစဲၤခံသနာ်က့,ကီၢ်ပယီၤအပှၤ COVID-19 တၢ်ဆါရၤလီၤသးဆူညါဒီးတၢ်တၤတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကအိၣ်ထီၣ်နှၣ်ပသမၤအလီၢ်တအိၣ်ဘၣ်လီၤ.ဘၢၣ်ကဝီၤတဖၣ်လၢကီၢ်ပယီၤအပှၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဖိးစထၢၣ်တဖၣ်ဒ်ကျဲတမံၤလၢကဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ထွဲတၢ်ဆါဃၢ်ဒီးသိၣ်လိတၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်တြီဆၢဒီးတၢ်သုးကျဲၤကတဲာ်ကတီၤအဂ့ၢ်တဖၣ်နှၣ်လီၤ.ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ်ကရၢကရိတဖၣ်ဟ့ၣ်မၤဘူၣ်ပီးလီစဲးကွၢ်တၢ်ဆါတဖၣ်ဒီးမၤသကိးတၢ်ဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်လိာ်ခိၣ်လိာ်ကွဲကိတိာ်ဝဲၤကျိၤ(MHS)ဒ်သိးကကတဲာ်ကတီၤလၢကသတြီၤလိာ်သးဒီးCOVID-19နှၣ်လီၤ.

ဆူစှၥ်တၢၤစထွဲ–သဝီဖိတဖၣ်ကတဲာ်ကတီၤဖိစထၢၣ်လၢကီၢ်ပယီၤကလံၤစီးနၢ်ကးကီၢ်အပှၤးပိာ်မှၣ်တဂၤလၢအအိၣ်လၢဝ့ၢ်တကူၣ်လီၢ်ဖှိၣ်လီၢ်ယာ်တတီၤဟံးနှၢ်တၢ်အိၣ်တၢ်အီဘၣ်တၢ်မၤဘူၣ်လၢလီၢ်ကဝီၤကရၢတဖုအအိၣ်,တၢ်ဃုကွၢ်COVID-19 တၢ်ဆါဃၢ်အလီၢ်တတီၤဘၣ်တၢ်ဒွဲၣ်အူကွံာ်အီၤလၢကီၢ်ပယီၤ ဖဲ၂၀၂၀နံၣ်လါမ့ၢ်သီ(၆)သီဖဲဝၢ်သိၣ်ကျိသဝီ,ကညီကီၢ်စဲၣ်အပှၤ.

၂၀၂၀နံၣ်,လါမ့ၤရှ်(၂၃)သီ,ကီၢ်ပယီၤဟ်ဖျါလီၤတံၢ်ဝဲပှၤကဲထီၣ်တၢ်ဆါအဆိကတၢၢ်ခံဂၤဘၣ်ဆၣ်နီၣ်ဂံၢ်ထီၣ်တုၤအအါကတၢၢ်ထဲဒၣ်လၢနံၣ်ခံအဆၢကတၢၢ်နှၣ်လီၤ.၂၀၂၁နံၣ်,လါယနူၤအါရံၤ(၂၅)သီနှၣ်MHSဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢတုၤနံၤသီဖဲနှၣ်အဝဲသ့ၣ်ဟံးနှၢ်စဲးတ့ၢ်ဝဲတၢ်ဆါဃၢ်အဒိအိၣ်(၂.၃ကကွဲၢ်),ပှၤ(၁၃၈၀၀၀ဘျဲၣ်)ဘၣ်တၢ်ထံၣ်နှၢ်တၢ်ဆါဃၢ်ဒီးပှၤသံလၢတၢ်ဆါဃၢ်အိၣ်အဂၤသၢကထိဘျဲၣ်နှၣ်လီၤ.တၢ်ကွၢ်ဃုကိၣ်ရိၣ်နၢ်တၢ်ဆါဃၢ်ဂံၢ်ထံးလီၢ်ခၢၣ်သးဖဲကိုၣ်ဟီးခ့ဖ္ၣ်စိမ်ၤဟ်ဖျါထီၣ်လၢ,ဖဲ၂၀၂၀နံၣ်လါအီးထိဘၢၣ်ထဲတလါအတီၢ်ပူၤပှၤကဲထီၣ်တၢ်ဆါအိၣ်တုၤယီၤဆူအပတီၢ်အအါကတၢၢ်(၃၉၀၀၀ဘျဲၣ်)ဒီးပှၤသံနီၣ်ဂံၢ်အအါကတၢၢ်(၉၂၇၈)နှၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်,နီၣ်ဂံၢ်အံၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တမ့ၢ်ခၢၣ်စးလၢလၢပှဲၤပှဲၤလၢထံကီၢ်တၢ်လီၢ်အါတီၤအဂီၢ်,လီၤဆီဒၣ်တၢ်,တၢ်လီၢ်လၢအစီၤစုၤနှၢ်ကီၢ်ပယီၤအခၢၣ်သးတဖၣ်အပှၤခီဖျိတၢ်ဆဲးကျိးအီၤကီဒီးအိၣ်ဒၣ်ထဲတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဂံၢ်ထံးတၢ်မၤစၢၤတဆံးတက့ၤလၢကပာ်ဖှိၣ်ဒီးစဲးနှၢ်တၢ်ဆါဃာ်တဖၣ်အဂီၢ်အဃိလီၤ.

ကီၢ်ပယီၤကလှာ်ဒူၣ်ကီၢ်စဲၣ်တဖၣ်အပှၤ,တၢ်ဒိးနှၢ်COVID-19 နီၣ်ဂံၢ်အံၤဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်မၤစၢၤဘၣ်ထွဲတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ကဟုကယာ်ဆူပှၤဒူဖိသဝီဖိတဖၣ်ဆံးစှၤနှၣ်လီၤ.တၢ်ကဟုကယာ်ကွၢ်ထွဲတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့စှၤအံၤတဘျီတခီၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်အစၢတမံၤလၢတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်မ့တမ့ၢ်တၢ်ဆီၣ်ဘံၣ်ဆီၣ်ဘၢလၢလီၢ်ခၢၣ်သးပဒိၣ်အဃိလီၤ.သဝီဖိတဖၣ်လၢအိၣ်လၢပယီၤသုးအတၢ်ဒုးတၢ်ယၤအဖီလာ်အဂီၢ်COVID မ့ၢ်ဒၣ်ထဲတၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်ခံခါတခါလၢတၢ်အီၣ်ဘၣ်အီဘၣ်အတၢ်လိာ်ဒီးတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤတဖၣ်အမဲာ်ညါနှၣ်လီၤ.

တချုးတၢ်ဆါဃၢ်ဟဲတုၤနှၣ်တၢ်လဲၤဆူရခၢၣ်ကီၢ်စဲၣ်နှၣ်ဘၣ်တၢ်တြီဃာ်အီၤခီဖျိလၢတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်အဃိလီၤ.တၢ်ဆါဃၢ်အိၣ်ထီၣ်တစု,တၢ်ဒုး

ယဉ်ပှၤဒီးတၢ်တြီယဉ်တၢ်လဲၤတၢ်ကွၢ်တဖဉ်လၢအတၢ်ပညိဉ်မ့ၢ်ဝဲက တြီယဉ်တၢ်ဆါယၢ်အံၤနီၢ်နီၢ်တခီကဲထီဉ်ကွၢ်တၢ်ကီတၢ်ခဲတဖဉ်ဆူဆူဉ် ချ့ပှၤမၤတၢ်တဖဉ်ဒီးNGO တဖဉ်အဂီၢ်,လၢအဘဉ်ဂဲၤလိာ်တ့ၢ်လံလၢ ကရၢလီၤဘဉ်တၢ်မၤစၢၤခိဉ်ထံးခိဉ်ဘိတဖဉ်ဆူပှၤဘဉ်ယွၢ်မံ့ဟးဖျိးတဖဉ် လၢတၢ်သဘံဉ်ဘုဉ်အဃိ,ဒီးကဲထီဉ်တၢ်လိဉ်အါထီဉ်တမံၤလၢပှၤဘဉ် မၤဘဉ်လိာ်ကွၢ်အီၤခီဖျိလၢကိဉ်ရိဉ်နၢ်တၢ်ဆါသတြိာ်အံၤအဃိန့ၣ်လီၤ.

ရိဉ်ဟ့ဉ်ကျ့ဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အဂီၢ်တၢ်ပျံၤဒီးတၢ်ဆိကမိဉ်ပာ်စၢၤ COVID-19အဂ့ၢ်အံၤဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်ကီတၢ်ခဲလီၤဆီတဖဉ်နှၣ်လီၤ. ၂၀၁၇နံဉ်ပယီၤသုးမုၢ်အတၢ်မၤသံတူာ်ကလုာ်ဝံၤအလီၢ်ခံရိဉ်ဟ့ဉ်ကျ့ဉ် (၇၀၀၀၀၀ဘျီဉ်)ဘဉ်စံဉ်ဖျိးဒီးဆီလီၤအသးဖဲဘ့ကလါဒ့းရှ်ကလံၤ စိး,ပှၤဘဉ်ကီဘဉ်ခဲဒဲကဝီၤလၢဘဉ်တၢ်ဘှီအီၤချ့သဒံးအပူၤလီၤ.

ကရၢကရိမၤတၢ်လၢဒဲကဝီၤတဖဉ်အပူၤနှၣ်မၤအါထီဉ်ကမျၢ် အတၢ်နၢ်ပၢၢ်ခီဖျိတၢ်သိဉ်လီၤသီလီၤပှၤဘဉ်ကီဘဉ်ခဲတဖဉ်ဘဉ်ထွဲဒီး တၢ်ဆါယၢ်အဂ့ၢ်ဒီးမ့ၢ်သးဒ့ဒီလၢဘဉ်ဂာ်တၢ်ဆါလံဒီးကဘဉ်မၤမနုၤ လဲဉ်သ့ဉ်တဖဉ်နှၣ်လီၤ.ကသံဉ်ဒၢးအသီတဖဉ်ဘဉ်တၢ်ဘှီထီဉ်အီၤဒီး တၢ်ကဟုကယာ်တၢ်မၤတဖဉ်ဆီတလဲအသးဆူလၢတၢ်ဆဲးကသံဉ်ဒီ သဒၢလၢအကတီၢ်ဒဉ်ဝဲဒီးတၢ်ကဟုကယာ်ကွၢ်ထွဲပှၤဆူးပှၤဆါဆူ တၢ်ဒီသဒၢကတဲာ်ကတီၤလၢCOVID-19 အဂီၢ်နှၣ်လီၤ.တၢ်ဆီတ လဲအံၤဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်လီၤဟိဖးဒိဉ်လၢတၢ်ကဟုကယာ်ပှၤဆူးပှၤဆါ, လီၤဆီဒဉ်တၢ်တၢ်ဆဲးကသံဉ်ဒီသဒၢအဖိဖ်နှၣ်တဖဉ်ဆူပှၤဖိသဉ်တ ဖဉ်အဂီၢ်လီၤ.ပဘဉ်စံးဘျုးလၢဒဲကဝီၤတဖဉ်အပူၤတၢ်ဆါဒိဉ်ဒိဉ်သွါ သွါတအိဉ်အဃိဒီးကရၢကရိတဖဉ်ကွၢ်ကွၢ်ဆူတၢ်ကွၢ်ထွဲကသံဉ်ကသိ ဒီးတၢ်ဆဲးကသံဉ်ဒီသဒၢတၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲၤတဖဉ်နှၣ်လီၤ.

လၢဝၢ်ဘၢးခီဖဲကီၢ်ပယီၤ,ကညီကီၢ်စဲဉ်အပူၤတခီ,ကညီစၢဖှိဉ်က ရၢ(KNU)လၢအမ့ၢ်ကလုာ်ဒူဉ်ဖိဉ်စုကဝဲၤကရၢကရိတခါနှၣ်ကျဲးစၢး ဟ့ဉ်တၢ်ကစီဉ်ဒီးဒီသဒၢအပှၤကလုာ်တဖဉ်ခီဖျိတၢ်သူဉ်ထီဉ်တၢ်မၤ ကွၢ်COVID တၢ်ဆါယၢ်အလီၢ်တဖဉ်လီၤ.ဘဉ်ဆဉ်,တၢ်စဲးကွၢ်တၢ်ဆါ ယၢ်အလီၢ်တဖဉ်လၢကညီဆူဉ်ချ့မၤစၢၤဝဲၤကျိၤ(KDHW)သူဉ်ထီဉ်ပာ် လီၤတဖဉ်အံၤဘဉ်ကွၢ်ဆၢဉ်မဲာ်ဒဉ်ထဲလၢပယီၤသုးမုၢ်အတၢ်ထီဒါဒွဲဉ်အူ ကွံာ်နှၣ်လီၤ.၂၀၂၀နံဉ်,လါယူၤ၁၅သီနှၣ်ပယီၤခိဉ်ချ့သုးရှဉ်နီဉ်ဂံၢ်(၂၀) သုးခိဉ်ဒိဉ်စိထွဲဝ့မၢကညီဖိပှၤမၤစၢၤတၢ်တဖဉ်လၢကမၤဟးဂီၤကွံာ်ဆီထံး ဝ့ၢ်ကိဉ်လီၤတဲတၢ်စဲးCOVIDတၢ်ဆါယၢ်အလီၢ်အကျဲလီၤ.မ့ၢ်တမၤ ဘဉ်ဒီးအဝဲကဟဲကွၢ်ဒီးမၤဟးဂီၤဝဲနှၣ်လီၤ.ဖဲ၂၀၂၀နံဉ်,လါဇံၢ်စ့ဘၢဉ် (၂၈)သီနှၣ်ပယီၤသုးဖိဉ် KDHW မီၢ်ဒ့တၢ်စဲးတၢ်ဆါယၢ်အလီၢ်ဖဲက ညီကီၢ်စဲဉ်မုၢ်နှာ်တခီလီၤ.သဝီဖိတဖဉ်ထံဉ်တၢ်မၤဟးဂီၤအံၤလၢအမ့ၢ်တၢ် ပနီဉ်တခါလၢပယီၤသုးဒီးလီၢ်ကဝီၤပဒိဉ်တဖဉ်အတၢ်သးတစဲလ့တကွၢ် လၢကမၤစၢၤပှၤခိခိဉ်နိကျါဖိတဖဉ်အဂီၢ်ဘဉ်နှၣ်လီၤ.

တၢ်မၤဘဉ်ထွဲဒီးတၢ်ဆါသတြိာ်အံၤနှၣ်ပာ်ဖျါထီဉ်ကဒီးသုးဒီး လီၢ်ခၢဉ်သးပဒိဉ်အတၢ်သးအိဉ်စူးကါကမျၢ်တၢ်ကဟုကယာ်အတၢ်ဖံး တၢ်မၤအံၤဒဉ်လဲဉ်လၢကမၤပျံၤမၤဖုးတၢ်လၢအတၢ်မၤနၢၤမၤဃးတၢ်တၢ်ရဲဉ် တၢ်ကျဲၤဆူညါတဖဉ်အပူၤဒ်သိးအစိကမီၤကဂၢၢ်ကျၢၤဒီးကနှၢ်ဘျုးနှၢ်ဖှိဉ် လၢပှၤဂီၢ်မုၢ်အဖီခိဉ်လီၤ.

တၢ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်သံလၢတၢ်အိၣ်မူကဂ့ၤထီၣ်အဂီၢ်

ဖဲ ၂၀၁၇နံၣ်အတီၢ်ပူၤ,ပယီၤသုးစးထီၣ်တၢ်မၤသံလီၤတူၣ်ရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ခဲၣ်ဖှတခါဒီးဆီၣ်ဖျိးရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အဂၤ၇၅၀,၀၀၀ဘျီၣ်လၢကစံၣ်ဖျိးဆူထံကီၢ်လၢအဘူးဒီးကီၢ်ပယီၢ်လၢအမ့ၢ်ဘ့ကလါဒ့းရှ်ကီၢ်အပူၤလီၤ.တုၤဖဲန့ၣ်တဘျီယီရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ပာ်အီၤလၢပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤလၢတၢ်ဘှီအီၤအဆိအချ့ဒီးအတၢ်ကျၢၤတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ကီၢ်ဘ့ကလါဒ့ရှ်းဒီးကီၢ်ပယီၤအဘၢၣ်စၢၤတၢ်ကတိၤလိာ်သးဘၣ်ထွဲတၢ်ဆှၢကူၤပှၤဆူထံကီၢ်ပူၤအဂ့ၢ်အိၣ်သနၥ်က့,ရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကက့ၤန့ၣ်ဘၣ်ဆူအဟံၣ်ဃီလၢကီၢ်ပယီၤပူၤလၢတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်တၢ်အၢၣ်လီၤအီလီၤအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီတအိၣ်ဒံးဘၣ်လီၤ.အခဲအံၤရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တကကွဲၢ်ဘျီၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒံးဒၣ်အဖၢလၢဒဲကဝီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအပူၤ,ဘၣ်ဂဲၤလိာ်လၢကဘှီထီၣ်က့ၤအသးသမှအဂီၢ်လီၤ.

တၢ်ကစီၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်လၢဖါတနၥ်
တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီကရၢ

အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ာ်န့ၢ်ဆူၣ်အတၢ်ကဲထံဖိကီၢ်ဖိခွဲးယာ်,အဟီၣ်ခိၣ်,အထူသနူဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဖိခွဲးယာ်အခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိကတၢၢ်တဖၣ်လီၤ.အခဲအံၤအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ညီကွံာ်အတၢ်အိၣ်မူ,ခီက်ပိၣ်လဲၣ်ဒ်သိးကမၤန့ၢ်တၢ်တၢ်လီၢ်အိၣ်ကဒုလီၤ.၂၀၂၀နံၣ်လါအ့ဖြ့ၣ်အပူၤ,ရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲတဘျုးကယၤန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ထံၣ်န့ၢ်အီၤဖဲချံတဖၣ်လၢကလဲၤဆူမလ့ရှါကီၢ်အလိၤ,အိၣ်ဒီးတၢ်သၣ်ဝံၤလီၤဒီဒီးနီၢ်ခိအထံသံးနိသံးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၤမနုၤတမံၤအဃိအဝဲသ့ၣ်အတၢ်မုၢ်လၢ်လာ်တုၤဟ့ၣ်လီၤသးလၢကကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်သံဒ်သိးကဒိးန့ၢ်တၢ်အိၣ်မူလၢအဂ့ၤန့ၣ်လဲၣ်.

ရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဖိတဖၣ်အဂ့ၢ်စးထီၣ်ဖဲအပူၤကွံာ်နံၣ်ဆံဖှိၣ်တဖၣ်လၢအဘၣ်တၢ်မၤတရီတပါအီၤဒီးဆီၣ်ဘံၣ်ဆီၣ်ဘၢအီၤန့ၣ်လီၤ.ရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဖိတဖၣ်ဟဲစံၣ်ဖျိးကွံာ်လၢတၢ်စုဆူၣ်ခီၣ်တကးဒီးတၢ်ဆီၣ်ဘံၣ်ဆီဘၢလၢကီၢ်ပယီၤပူၤဝံၤ,အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်အိၣ်လၢဒဲကဝီၤသဘံၣ်ကဒံးတဖၣ်လၢဘ့ကလါဒ့ရှ်းအပူၤ,တၢ်မုၢ်လၢ်,တၢ်အိၣ်မူဆူညါတအိၣ်ဘၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်လီၤ.တၢ်ဃုထၢအဂၤတအိၣ်လၢၤအဃိအဝဲသ့ၣ်ထွးထီၣ်လၢဒဲကဝီၤတဖၣ်လၢချံလီၤ.အဝဲသ့ၣ်ဆၢလၢကသါန့ာ်ဘၣ်တၢ်ထူၣ်ဖျဲးဒီးကအိၣ်မူဒိၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဆူညါလီၤ.

မိၣ်ဟၣ်မဲးအၣ်ဖဲး(Mohammed Arfat)မ့ၢ်ရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဖိလၢအဟူးဂဲၤထံရှၢ်ကီၢ်သဲးဒီးပှၤကျဲၤဃုကျဲၤဖိးတၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.အဝဲစံးဝဲဒ်အံၤလီၤ."ပပှၤကလုာ်တဖၣ်တသးလီတၢ်နီတမံထဲသိးတၢ်ထူၣ်ဖျဲးဘၣ်.အဃိတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အလီၢ်အိၣ်ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤ,ပသးအိၣ်မၤတၢ်ခဲလာ်ဒ်သိးကဒိးန့ၢ်တၢ်အိၣ်မူလၢအဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.ပတအိၣ်ဒီးတၢ်နီတမံၤလၢပကရှုကွံာ်အဂီၢ်လၢၤဘၣ်လီၤ."

မိၣ်ဟၣ်မဲးအၣ်ဖဲးဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်သူၣ်အုးသးအုးဘၣ်ထွဲတၢ်သံခ့သံပှၢ်လၢအပှၤကလုာ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်,ဒီးကိးဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ်ကဟဲဒီးမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်–"သ့ၣ်ညါဝဲလၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အလီၢ်အိၣ်သနၥ်က့ပှၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤစံၣ်ထီၣ်လၢချံတဖၣ်အံၤအလိၤလီၤ.တၢ်အံၤကကတၢၢ်ဆံးယံၤလဲၣ်.ဟီၣ်ခိၣ်ဖိတဖၣ်ကကွၢ်ပှၤကညီကဒဲကဒဲ

“သ့ၣ်ညါဝဲလၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အလီၢ်အိၣ်သနၢ်က့စံၣ်ထီၣ် လၢချံတဖၣ်အလိၤလီၤ.တၢ်အံၤကကတၢၢ်ဆံးယံၤလဲၣ်. ဟီၣ်ခိၣ်ဖိတဖၣ်ကကွၢ်ပှၤကညီကဒဲကဒဲဘၣ်သံလၢပိၣ် လဲၣ်ပူၤနးနးကျံးကျံးဒ်သိးအံၤတုၤဆံးယံာ်လဲၣ်.မ့ၢ်ပတအိၣ်ဒီး ခွဲးယာ်လၢပကမူဘၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လိၤစ့ၢ်ဓါ.”

ဘၣ်သံလၢပိၣ်လဲၣ်ပူၤနးနးကျံးကျံးဒ်သိးအံၤတုၤဆံးယံာ်လဲၣ်.မ့ၢ်ပတ အိၣ်ဒီးခွဲးယာ်လၢပကမူဘၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လိၤစ့ၢ်ဓါ.” နူၣ်လီၤ.

“ယတၢ်ဃ့ထီၣ်ဆူဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ်ဒီးပှၤတ့ထီၣ်ဖိလစံၣ် တဖၣ်ဒ်သိးကဆိကမိၣ်ပဝဲဒၣ်ရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအမ့ၢ်အဝဲသ့ၣ် အဒီပုၢ်ဝဲၢ်မုၢ်,ဒီပုၢ်ဝဲၢ်ခွါတဖၣ်လီၤ.ပလိၣ်ဘၣ်သုတၢ်မၤစၢၤ–ဒီးရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ် လၢအကယၤတဖၣ်နူၣ်အိၣ်လီၤထွံလၢပိၣ်လဲၣ်အပူၤအဖၢလီၤ.ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ် ဘၣ်ကဝီၤအိၣ်ဒီးမူဒါလၢကူၣ်လဲၤမၤကၤဆါပှ့ၤပှၤကညီကဒဲကဒဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီ တဖၣ်လီၤ.အဂ့ၢ်ဒ်အံၤပှၤကူပှၤကညီခဲလၢာ်အထံဖိကိၢ်ဖိတၢ်အိၣ်သးမ့ၢ်ဒ်လဲၣ် ဂ့ၤကြၢးဒိးနူၢ်ဘၣ်ခွဲးယာ်လၢတၢ်ဒီသဒၢနူၢ်အီၤလီၤ.”

ရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ်ဖိအတၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်တဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်မၤနးထီၣ်အီၤလၢ COVID-19 တၢ်ဆါသတြီာ်,ဒီးတၢ်ဆါအံၤကိးနံၤမၤပျံၤမၤဖုးဘၣ်ကဝီၤ တဖၣ်လၢအပှဲၤကတံာ်ဒီးဒဲကဝီၤတဖၣ်ဒီးချံတဖၣ်နူၣ်လီၤ.တၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးလၢ တၢ်ဆါဃၢ်အံၤကရၤလီၤသးအဃိမၤနးအါထီၣ်တၢ်အိၣ်မူတဖၣ်လၢပရိၣ် ဟ့ၣ်ကၠၣ်တံၤသကိးတဖၣ်အဂီၢ်ခီဖျိလၢတၢ်လဲၤနီၤလီၤတၢ်အိၣ်တၢ်အီဒီးတၢ် ဆီၣ်ထွဲတဖၣ်လၢတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤကရၢကရိတဖၣ်နူၣ်ဃၢလီၤကွံာ်မ့တမ့ၢ်ဘၣ် တၢ်ဆိကတီၢ်အီၤတဘျီယီနူၣ်လီၤ.

တၢ်ဒုးယာ်ပှၤလၢCOVID-19 တၢ်ဆါအၢအဃိဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ် ဃုထံၣ်နူၢ်တၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢအလီၢ်လၢကိၢ်ပယီၤအချၢကီခဲအါထီၣ်ဒီးလီၤဘၣ် ယိၣ်အါထီၣ်လီၤ.ရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ်အချံအါတက့ၢ်လၢအတုၤဆူကိၢ်ကၠိၣ်တဲၣ်, မလ့ရှါကိၢ်ဒီးအ့ၣ်ဒိၣ်နံၣ်ရှါကိၢ်အထံကၢၢ်နံၤတဖၣ်နူၣ်ဘၣ်တၢ်မၢဆူၣ်သုးက့ၤ က့ၤဆူပိၣ်လဲၣ်အပူၤလၢထံကိၢ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်လီၤ.

Fortify Rights ကရၢပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲမလ့ရှါခိၣ်နၢ်တဖၣ်အတၢ်မၤ ဆၢပှၤရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ်ဖိတဖုလၢအဟဲတုၤလၢချံဒ်အံၤလီၤ.

လါအ့ဖြံၣ်၁၆သီအပူၤ,မလ့ရှါကိၢ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်ထံၣ်နူၢ်ဝဲချံ တဘ့ၣ်ပှဲၤဒီးရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ်ဖိ(၂၀၀)ဘျဲၣ်ဒီးမၢဆူၣ်က့ၤထွးထီၣ်ဆူပိၣ် လဲၣ်အပူၤဖဲဂီၤ၁၀း၃၀အကတိၢ်ကပၤလီၤ.မလ့ရှါဘီမုၢ်ကလံၤသုး (RMAF)အတၢ်ပာ်ဖျါအပူၤ–“RMAFဒီးမလ့ရှါဘီမုၢ်ထံ သုးတြီဃာ်ချံအံၤအတၢ်ဟဲနၢ်ဆူထံကိၢ်အပိၣ်လဲၣ်ကဝီၤလၢအပၢ ဘၣ်ဝဲအပူၤ” ဒီး“ အဝဲသ့ၣ်ကမၢဆူၣ်ထီၣ်အါထီၣ်အတၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲ ထံကိၢ်ပိၣ်လဲၣ်ကဝီၤလၢအပၢဘၣ်ဝဲနူၣ်လီၤ.” ရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ် ဘၣ်ဝဲတၢ်မၤသံလီၤတ့ာ်ကလုာ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျၢၣ်ကွိၣ်မ့ၣ်အဂၤတဖၣ် လၢကိၢ်ပယီၤအပူၤလီၤ.ဒီးတၢ်သုးလီၢ်သုးကျဲအကျိၤတဖၣ်စ့ၢ်ကီးက တၢ်ဝဲလံနူၣ်လီၤ.ရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ်ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲလၢအကကွဲၢ်ဘျဲၣ်ဖဲ ခီးဘစါကိၢ်ရှၣ်,ဘ့ကလါဒ့းရှ်အပူၤ,ပဒိၣ်မၤကတံာ်ထီၣ်ရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ် တဖၣ်အတၢ်ဒိးနူၢ်ဘၣ်အ့ထၢၣ်နဲးဒီးလီတဲစိတၢ်ဆဲးကျိးကျိၤကျဲတ ဖၣ်အဃိတၢ်အံၤမၤအါထီၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢပှၤဂိၢ်မုၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ အဂီၢ်ဒီးCOVID-19တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်က်လၢအကဲထီၣ်သးသ့အ ဂီၢ်လီၤ.

ရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ်ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲတဖၣ်လၢတၢ်အိၣ်ဂံၢ်ဘါတလၢတပှဲၤ, နီၢ်ခိအထံအနိလီၤသံးဒီးတဖၣ်လၢအိၣ်ပှဲၤလၢချံတဖၣ်အပူၤနူၣ်ဘၣ်က့ၤက ဒါက့ၤဆူပိၣ်လဲၣ်ပူၤဒ်သိးကသံအဂီၢ်လီၤ.တၢ်အံၤကဲထီၣ်သးဖဲ၂၀၁၅နံၣ် အပူၤ,ဒီးခီဖျိတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးကိၣ်ရိၣ်နၢ်တၢ်ဆါဃၢ်အဃိမုၢ်မဆါတနံၤအံၤစ့ၢ်ကီး တၢ်ဒ်သိးအံၤကဲထီၣ်ကဒီးလံနူၣ်လီၤ.

ချံတဖၣ်လၢအိၣ်ပှဲၤဒီးပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲလၢအသၣ်ဝံၤလီၤဒိတဖၣ်ဘၣ် တၢ်ဆီၣ်က့ၤက့ၤအီၤဆူပိၣ်လဲၣ်ပူၤနူၣ်တၢ်အံၤအခီပညီမ့ၢ်ဝဲတၢ်စံၣ်ညီၣ်သံအီၤ လီၤ.

ပပာ်ဖှိၣ်ထီၣ်ပကလုၢ်တဖၣ်ဒ်အၣ်ဖဲး(Arfat)အသိး,ကိးထီၣ်တၢ်ဒီ သဒၢအဆိအချ့ လၢရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ်ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.တုၤဟီၣ် ခိၣ်ဒီဖျၢၣ်ဘၣ်ကဝီၤဟ်ထီၣ်ဝဲရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ်တဖၣ်အဂ့ၢ်လၢအမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်အ ကါဒိၣ်ဒီး,ပျဲပဒိၣ်တဖၣ်ဟံးနူၢ်မူဒါလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအမၤဝဲပှၤသ့ၣ်တဖၣ် အံၤအဖီခိၣ်တစု,ဆူညါပကထုကဖၣ်,သိၣ်လိသီလိတၢ်,ဟ့ၣ်နီၤလီၤတၢ်, ကူစါယါဘျါတၢ်ဒီးမုၢ်လၢ်တၢ်ဆူညါနူၣ်လီၤ.ပကဒုးသကိးတၢ်ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ် ကအိၣ်မူဘၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လိၤဒီးမ်အသုတကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တ ဖၣ်လၢပိၣ်လဲၣ်အပူၤတဂ့ၤအဂီၢ်လီၤ.

တၢ်စူးကါCOVID-19ဒ်တၢ်ဂ့ၢ်တမံၤလၢကသမၢတၢ်ဟ့ၣ်ဆီၣ်ထွဲ ပှၤလၢအဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်ကတၢၢ်,ပှၤလၢအဘၣ်တၢ်မၤနးမၤဖှိၣ်အီၤကတၢၢ်တဖၣ် လၢဟီၣ်ခိၣ်လိၤအံၤတၢ်တူၢ်လိာ်အီၤတသ့ဘၣ်လီၤ.လီၤဆီဒၣ်တၢ်ဖဲတၢ်ဆၢ ကတီၢ်ဒ်သိးအံၤ,ပတကြၢးအိၣ်ဒီးတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးလၢပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲတဖၣ်ဒီး ပှၤတခီထံတခီကိၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်လီၤ.ပကဘၣ်ဂဲၤဆၢထၢၣ်လၢတၢ်ရိၣ်ဖှိၣ် ဃူဖိးဒီးပှၤလၢအတၢ်မုၢ်လၢ်တအိၣ်လၢာ်တဖၣ်,ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲအဒိၣ်အအါ ကတၢၢ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ.

မ်ပသုတဘၣ်တၢ်နီၢ်ပှၤလၢတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးတဂ့ၤ,ပကဘၣ်လူလီၤဂ်လီၤ တၢ်အဲၣ်တၢ်ကွံလၢပတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်အပူၤလီၤ.

ကီၢ်ပယီၤ
မုၢ်နုာ်

တၢ်မၤသံလီၤတူာ်ရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တဖၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ,ပယီၤသုးမုၢ်ခးနါစီၤရခၢၣ်သဝီဖိတဖၣ်

ကီၢ်ပယီၤမုၢ်နုာ်အပူၤရခၢၣ်သုးမုၢ်ဒီးပယီၤသုးမုၢ်အဘၢၣ်စၢၤတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်အါထိၣ်အဃိ,ကဲထိၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲနးမးလၢလီၢ်ကဝီၤဖိတဖၣ်လၢရခၢၣ်ဒီးခ္ီကီၢ်စဲၣ်အပူၤခီဖျိလၢကမျၢၢ်တဖၣ်ဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်ခးလိာ်သးတခီဒီးတခီအဘၢၣ်စၢၤလီၤ. ထံဖိကီၢ်ဖိအါဂၤဘၣ်ကွၢ်ဃုလီၢ်အိၣ်ကဒုတဖၣ်လၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤပှၤဃ့ၢ်မုံၤဟးဖျိး(IDP)အဒဲကဝီၤတဖၣ်လၢလီၤကဝီၤအပူၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပှၤဟဲနုာ်လီၤတဖၣ်အါဝဲအဃိမၤစုၤလီၤတၢ်အဂံၢ်ထံးတဖၣ်လၢဒဲကဝီၤတဖၣ်အံၤအပူၤလီၤ. ၂၀၂၀နံၣ်,လါအီးထိဘၢၣ် ၁၉သီအပူၤ,ပိာ်ခွါဖိသၣ်ဖိနံၣ်တဂၤဘၣ်တၢ်မၤသံအီၤဖဲမျိာ်သၣ်ပိၢ်ဖးလၢအဟံၣ်အဃၢၤန့ၣ်လီၤ.အပၢ် ဒီးပိာ်မုၣ်တဂၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢတၢ်ပိၢ်ဖးအံၤအပူၤဒီးဘၣ်တၢ်စိာ်ဆှၢအီၤဆူတၢ်ဆါဟံၣ်နှ့ၣ်လီၤ.

ရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်ကသုးလဲလိာ်အလီၢ်အကျဲဆူ ကီးတဖျၢၣ်လၢပှၤအိၣ်အီၤတကြၢးအပူၤ

အပူၤကွံာ်သၢနံၣ်ဘျဲၣ်,၂၀၁၇နံၣ်,ပယီၤသုးမုၢ်စးထိၣ်မၤသံလီၤတူာ်ရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဖိတဖၣ်အဃိ,ရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်၇၀၀၀၀၀ဘျဲၣ်လၢအအါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်မုးစလ့ၣ်ဖိတဖၣ်နှ့ၣ်ဘၣ်ဃ့ၢ်ပြံပြါဆူဘ့ကလါဒ့းရှ်ကလံၤစိးအပူၤထဲသၢလါအတီၢ်ပူၤနှ့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်လဲၤအိၣ်သကိးဒီးရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲလၢအိၣ်ဖဲနှ့ၣ်ဒီးဟံးန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢထံဆၢကီၢ်ဆၢတခီ,အိၣ်ဒီးပှၤအဂၤ၆၉,၀၀၀ကပိာ်ကပၤလၢအဟဲစံၣ်ဖျိးလၢ၂၀၁၆နံၣ်ခီဖျိတၢ်စုဆူၣ်ခီတကးအဃိလီၤ.တနံၤအံၤ,ရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တကကွဲၢ်ဘျဲၣ်ဘၣ်အိၣ်လၢပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤအဒိၣ်ကတၢၢ်တဖျၢၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ်အပူၤလီၤ.

ရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဖိတဖၣ်ကဟဲက့ၤဆူရခၢၣ်ကီၢ်စဲၣ်ပူၤအဂီၢ်တၢ်မုၢ်လၢ်စှၤဒိၣ်မးလီၤ. အဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်လၢကီၢ်ပယီအပူၤနှ့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤဟးဂီၤအီၤမ့တမ့ၢ်ဟံးန့ၢ်အိၣ်ဆိးအီၤလံလီၤ.အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်တၢ်သမၢအီၤလၢတၢ်ကဲဘၣ်ထံဖိကီၢ်ဖိအခွဲးယာ်,ဒီးရခၢၣ်ကီၢ်စဲၣ်နှ့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်တဘံၣ်တဘၢ,တၢ်တဂၢၢ်တကျၢၤလၢတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်ကဲထိၣ်ဆူညါအခၢၣ်သးနှ့ၣ်လီၤ.ဘ့ကလါဒ့းရှ်ကီၢ်အပူၤ,ပဒိၣ်မၤအါထိၣ်တၢ်ဆိၣ်သနံးဆူပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲတဖၣ်အဖီခိၣ်,မၤအါထိၣ်တၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်ဘျၢအပတီၢ်တဖၣ်ဒ်သိးကဒုးဃာ်အဝဲသ့ၣ်လၢဒဲကဝီၤတဖၣ်အပူၤလီၤ.ဒဲကဝီၤလၢအဒိၣ်တဖၣ်နှ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကဝီၤယာ်အီၤလၢကရၢ်အဒူၣ်တဖၣ်ဒီးဒ်သိးကလဲၤတၢ်က့ၤတၢ်နုာ်လီၤထွးထိၣ်အဂီၢ်လိၣ်ဘၣ်ဝဲ

Opposite page: *တၢ်ကွၢ်လီၤကီးဘၣ်ရှၣ်ခ့ါလၢမူဖျၢၣ်ဒိအံၤဒ့းနဲၣ်ဖျါထိၣ်တၢ်ဘိဝံၤက့ၤဟံၣ်ဒၢးဖးထိတၢ်သူၣ်ထိၣ်တဖၣ်လၢရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲတဖၣ်အဂီၢ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်တၢ်လဲၤဆှၢသုးလီၢ်သုးကျဲနှ့ၣ်လီၤ.မူဖျၢၣ်ဒိတၢ်ဂီၤဘၣ်တၢ်မၤန့ၢ်အီၤလၢ၂၀၂၀နံၣ်,လါဒံၢ်စ့ဘၢၣ်(၇)သီ.*

လံာ်အှၣ်သးအက့တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်လိၣ်ဘၣ်လံာ်အှၣ်သးအံၤမၤအါထီၣ်တၢ်မၤတံာ်တၢ်လဲၤတၢ်ကဲ့ၤဒီးတၢ်ဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤလၢအလိၣ်ဘၣ်တဖၣ်မ့တမ့ၢ်ကသံၣ်ကသီတၢ်မၤစၢၤလၢဒဲကဝီၤအချၢန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကဲ့ၤဘၣ်ဆူဟံၣ်ဃီလၢတယံာ်ဘၣ်အဆၢအကတီၢ်မ့ၢ်တၢ်မုၢ်လၢ်လၢအဆံးစှၤလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်လီၤ–ဖဲ၂၀၁၉နံၣ်အကတၢၢ်န့ၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤအီလီၤဘၣ်ထွဲတၢ်ကဲ့ၤဆှၢဆူဟံၣ်လၢကီၢ်ပယီၤဒီးဘ့ကလါဒ့းရှ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်တကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ–အဃိဘ့ကလါဒ့းရှ်ပဒိၣ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သုးလီၢ်သုးကျဲကျိၤကျဲအဂၤတမံၤ,အိၣ်ဒီးတၢ်မုၢ်လၢ်လၢကမၤစှၤလီၤဒပှၤလၢခီးပစါလီၢ်ကဝီၤလီၤ.တၢ်သုးလီၢ်သုးကျဲဆူဘၣ်ရှၣ်ခၠါကီးတၢ်တိာ်ကျဲၤအံၤဘၣ်တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါအီၤဖဲ၂၀၁၇နံၣ်အခိၣ်ထံးဒ်သိးကမၤလီၤမၤဘၣ်ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲအတၢ်ဟဲနုာ်လပီအဆိကတၢၢ်တဖျၢၣ်စးထီၣ်ဖဲ၂၀၁၆နံၣ်အကတၢၢ်ဒီးနီၣ်ဂံၢ်အါထီၣ်အထိကတၢၢ်ဖဲ၂၀၁၇နံၣ်အကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ.ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျၢၣ်ဘၢၣ်ကဝီၤပှၤကညီဂ့ၢ်ဝီၤခွဲးယာ်ဖိတဖၣ်ခဲလၢာ်ဃၢ်ဃၢ်အတၢ်ဘၣ်သူၣ်ဘၣ်သးတအိၣ်သနာ်က့ဖဲ၂၀၂၀နံၣ်,လါဒံၢ်စ့ဘၢၣ်၄သီန့ၣ်ဘ့ကလါဒ့းရှ်ပဒိၣ်န့ၣ်သုးကွံာ်ဝဲရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ်အဆိကတၢၢ်တဖုလၢအအိၣ်၁၆၀၀၀ဂၤဆူကီးလၢအအိၣ်စုၤစီၤဖးယံၤလၢဘ့ကလါပီၣ်တြီၤကလံၤစိးအကနူၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်အံၤမ့ၢ်ပှၤသုးလီၢ်သုးကျဲတဖၣ်ဘၣ်အသးဧါမ့တမ့ၢ်ခီဖျိတၢ်မၤဆူၣ်အဃိဧါန့ၣ်တသ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်ဘၣ်လီၤ.

ခၠံးတကီၢ်,ဘၣ်ရှၣ်ခၠါ(ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီးလၢသဲၣ်ကခၠၢၣ်)အံၤမ့ၢ်ကီးဆံးဖိတဖျၢၣ်လၢအကဲထီၣ်စှၤန့ၢ်အနံၣ်၂၀,ကဲထီၣ်လၢကစၢၢ်ဟံးမးလ့ယၢၣ်အကပံာ်လီၤဒးယွၤနုာ်လီၤဆူမဲးနၢ်ထံကျိထံထၣ်လဲၢ်အပူၤလီၤ.တၢ်စူၤခါဆၢကတီၢ်တဘျီတခိၣ်ကီးအံၤတၢ်လီၢ်တနီၤနီၤလီၤဘျၢလၢထံကျါခဲလၢာ်လီၤ.ဘ့ကလါဒးရှ်ပဒိၣ်အံၤဟ်ဖျါထီၣ်လၢအစူးကါအမဲရကၤဒီလၣ်အကကွဲၢ်၃၅၀ဒ်သိးကဘိၣ်ထီၣ်ကီးအံၤဒ်သိးပှၤအိၣ်တုၤအဂၤ၁၀၀၀၀၀ကသ့အဂီၢ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ပှၤကွဲးတၢ်ကစီၣ်တဖၣ်ဒီးရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ်ခိၣ်နၢ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်သမၢအီၤလၢကပျဲဒီးန့ၢ်တၢ်သမံသမိးကွၢ်ကီးအံၤပှၤစူးကါအိၣ်ဆိးလၢအပူၤကသ့ထဲလဲၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.ဘ့ကလါဒ့းရှ်ပဒိၣ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဟ်ဖျါထီၣ်လၢမ့တမ့ၢ်လၢတၢ်နုာ်လီၤကဲ့ၤဘၣ်ဆူထံကီၢ်အပူၤမ့တမ့ၢ်တၢ်သုးလီၢ်သုးကျဲၤတဖၣ်အဃိဘၣ်ဒီးရိၣ်ဟ့ၣ်ကၠၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တုၤဖဲကီးတဘျီဃီတၢ်တပျဲဒုးဟးထီၣ်အီၤလၢကီးအံၤလၢၤဘၣ်လီၤ.

တၢ်လဲၤကွၢ်ကီးအံၤဖဲ၂၀၁၉နံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံယဲၢ်ကံၢ်လံ(Yanghee Lee)လၢအမ့ၢ် UN ပှၤဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်ထွဲပှၤကညီခွဲးယာ်တၢ်အိၣ်သးလၢကီၢ်ပယီၤတဂၤစံးဝဲ"တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်သုးလီၢ်သုးကျဲလၢအတဘၣ်တၢ်မၤအီၤဂ့ၤဂ့ၤတခါ,ဒီးတၢ်လဲလိာ်လီၢ်ကျဲလၢအတအိၣ်ဒီးပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲတဖၣ်အတၢ်ပျဲအဃိ,တၢ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီအသီတမံၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်သ့န့ၣ်လီၤ."

ခၠီသဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်ဃ့ၢ်မံ့ဟးဖျိးဒီးဘၣ်ဂုာ်န့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ခွဲးယာ်ဒီးပယီၤသုး

တၢ်ဒုးကဲထီၣ်ဆူညါလၢပယီၤသုးဒီးရခၢၣ်သုးအဘၢၣ်စၢၤသနာ်က့,ခၠီကီၢ်စဲၣ်တၢ်လီၢ်အပူၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၤစှၤလီၤလီၤ. IDP သ့ၣ်တဖၣ်လၢဆမံ IDP ဒဲကဝီၤအပူၤန့ၣ်မုၢ်လၢ်ဝဲလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤစှၤလီၤအံၤကပျဲအဝဲသ့ၣ်ကဲ့ၤဘၣ်ဆူဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.သနာ်က့ပယီၤသုးအံၤတဟ့ၣ်တၢ်ပျဲလၢIDP သ့ၣ်တဖၣ်ကကဲ့ၤဘၣ်ဆူအသဝီတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်.သဝီဖိတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်အိၣ်ဒံးဒၣ်လၢIDP ဒဲကဝီၤတဖၣ်အဃိအစ့ဟဲနုာ်ဂံၢ်ထံးတဖၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်သီစိၣ်တဖၣ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ခီဖျိလၢအကျိာ်စ့ဟဲနုာ်တအိၣ်အဃိ,ကရၢကရိဒ်သိးဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျၢၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အီကရၢဘၣ်မၤစၢၤဆီၣ်ထွဲပှၤသးဆူသဝီဖိတဖၣ်လီၤ.

This page: *တၢ်စံၣ်ဖျိးလၢပယီၤသုး အတၢ်မၤဒၢၣ်ဝံၤ,နီၢ်သဝီဖိတဖၣ်လဲၤဃုဖိၣ်သ့ၣ် ဒီးဘိၣ်ထီၣ်လီၢ်အိၣ်ဆိးကဝီၤဖဲပှၢ်ယီၢ်ပူၤ*

Opposite page: *ရိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ပှၤဘၣ် ကီဘၣ်ခဲတဖၣ်ဒၢၣ်ထံလၢစဲးဖိုးထံလၢဘၣ် တၢ်ထီထိၣ်သီသီတဖၣ်လၢပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲ ဒ်ကဝီၤလၢဘ့ကလါဒ့းရှ်ကီၢ်အပူၤ*

သဝီဖိတဖၣ်လၢပလဲးဝးဝ့ၢ်ဒီးခ့ိကီၢ်စဲၣ်တၢ်လီၢ်တနီၤအပူၤ ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီဒ်သိးအံၤတဖၣ်ခီဖျိလၢတၢ်ဟးတၢ်လဲးတဖၣ် ဘၣ်တၢ်တြီအီၤဒီးကးတံၢ်ဃာ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအကျိၤအကွာ်တဖၣ် အဃိတၢ်အိၣ်တၢ်အိ,တၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်တဒိးန့ၢ်လၢၤဘၣ်လီၤ. သဝီဖိတဖၣ်န့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲစ့ၢ်ကီးလၢစ့ဟဲနှာ်တအိၣ်လၢၤအဂ့ၢ်ခီ ဖျိလၢအဝဲသ့ၣ်လဲၤက့ၤတန့ၢ်လၢကဆါတၢ်မ့တမ့ၢ်ကသူၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ် တၢ်မ့ၢ်လၢသုးတဖၣ်လဲၤက့ၤလၢအဝဲသ့ၣ်အလီၢ်ကဝီၤကပိာ်ကပၤအ ဃိလီၤ.တၢ်လဲၤလၢသိလ့ၣ်ဘၢးဆူပလဲးဝးဝ့ၢ်နှ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိကတိၢ် အီၤဒီးတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤကျိၤကျဲအဂၤတဖၣ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကီးလိၣ်ဘၣ်တၢ် ဟ့ၣ်ပျဲလီၤဆီနှ့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်တၢ်အိဒီးစ့ဟဲနှာ်တအိၣ်ဘၣ်အမဲာ်ညါ,သဝီဖိတ ဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်ဂ့ာ်ဟံးန့ၢ်ဟိၣ်ခိၣ်သဲစးခွဲးယာ်ဒီးပယီၤပဒိၣ် လီၤ.ပယီၤသုးမုၢ်အံၤတိဖျိဟံးန့ၢ်သဝီဖိဟိၣ်ခိၣ်တဖၣ်ခီဖျိသဲစးတၢ် သိၣ်တၢ်သီကျိၤကျဲလၢတၢ်နၢ်ပၢၢ်အီၤကီတခါမ့တမ့ၢ်ခီဖျိတၢ်သမၢကွံာ် ဟိၣ်ခိၣ်ကစၢ်လံာ်အုၣ်သးတဖၣ်လီၤ.ကဝီၤဖိတဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ် မဲာ်သုးဒီးကဝီၤပၢၤကီၢ်တဖၣ်အတၢ်မၤဒၢၣ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်ကျဲးစၢးဒီသဒၢ အဟိၣ်ခိၣ်မ့တမ့ၢ်ကျဲးစၢးဆှၢထိၣ်သုးအံၤဆူကွီၢ်ဘျိၣ်နှ့ၣ်လီၤ.

အူကွိၤလး,၅၆နံၣ်လၢအမ့ၢ်ခ့ိပှၤဖဲးခုးဖဲးသံၣ်တဂၤ,မ့ၢ် သဝီဖိဒ်သိးအံၤတဂၤလၢအဘၣ်ကျဲးစၢးတ့ၢ်လၢကဒိးန့ၢ်က့ၤဘၣ် အဟိၣ်ခိၣ်အဂီၢ်လီၤ.ဖဲ၂၀၁၈နံၣ်နှ့ၣ်အူကွိၤလးအံၤအိၣ်ဒီးဟိၣ် ခိၣ်ကစၢ်လံာ်လါအုၣ်သးသနာ်က့အဟိၣ်ခိၣ်နှ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ် အီၤလၢနိၣ်ဂံၢ်(၆)ဆဲးကျိးသုးရှ့ၣ်လီၤ.ဖဲလါဒံၢ်စ့ဘၣ်,၂၀၁၉နံၣ် အပူၤအူကွိၤလးနၢၤဝဲကွီၢ်ဘျိၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်အမူးအရၢ်လၢသုးရှ့ၣ် အံၤအဖီခိၣ်လီၤ.

၂၀၂၀နံၣ်,လါမ့းရ်(၂၇)သီအပူၤ,သုးမုၢ်ဟဲဂၤၤအဝဲအဟိၣ် ခိၣ်ဒီးဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဝဲလီၤ.အူကွိၤလးအံၤဒုးနဲၣ်ကဒီးဝဲဟိၣ်ခိၣ်လံာ် အုၣ်သးအံၤဒီးအဝဲအတၢ်မၤနၢၤအမူးအရၢ်ဖဲ၂၀၁၉နံၣ်,လါဒံၢ်စ့ ဘၣ်အပူၤနှ့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်မၤဆၢက့ၤအပူၤ,ပယီၤသုးခိၣ်မိၢ်မ့အှဟ် ထိၣ်တၢ်မူးတၢ်ရၢ်ထီဒါအူကွိၤလးဖဲကလ့ဝ့ၢ်ကီၢ်စဲၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဘျ ဇၤကွိၢ်ဇၤဒီးမၢကလ့ဝ့ၢ်ကီၢ်စဲၣ်ပၢၤကီၢ်အူကွိၤလးကဲးဒီးမၢဆူၣ်အီၤလၢ ကဟ်ဖျါထိၣ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီအါထိၣ်အဂီၢ်လီၤ.

တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အါန့ၢ်အန့ၢ်မ့ၢ်ဝဲထံဖိကီၢ်ဖိနိၣ်ဂံၢ်လၢဘၣ် သံတ့ၢ်လၢတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်လၢရခၢၣ်သုးမုၢ်ဒီးပယီၤသုးမုၢ်အဘၢၣ်စၢၤ, လၢဟဲတုၤယီၤဆူခ့ိကီၢ်နှ့ၣ်လီၤ.ခီဖျိလၢတၢ်ခဲးတၢ်လၢကဘီယူၤ,ဒီး တၢ်ခးနၢ်စီၤတၢ်တဖၣ်လၢအဘၣ်ဒိသဝီဖိတဖၣ်အဃိထံဖိကီၢ်ဖိအါန့ၢ် ၈၀ဂၤ,ပၣ်ယှာ်ဒီးဖိာ်မုၣ်ဒီးဖိသၣ်တဖၣ်ဘၣ်သံလၢခ့ိကီၢ်စဲၣ်အပူၤဖဲ ၂၀၂၀နံၣ်လီၤ.

ထံဖိကီၢ်ဖိအသးသမှုဘၣ်လီၤမၢ်ကွံာ်ဆူညါခီဖျိလၢပယီၤသုးမုၢ် ခးနၢ်စီၤတၢ်လၢတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်လီၤကဝီၤတဖၣ်,အိၣ်ဃှာ်ဒီးတၢ်လုၣ် သ့ၣ်ခါပတာ်ဟိၣ်ခိၣ်ကစၢ်ခွဲးယာ်ဒီးတၢ်သမၢဝဲတၢ်သဘျ့အဂံၢ်ထံး တဖၣ်လၢတၢ်လီၢ်လၢအတမ့ၢ်တၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်လီၢ်ကဝီၤတဖၣ်အပူၤအံၤ ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲပယီၤသုးမုၢ်ဒီးလီၢ်ခၢၣ်သးပဒိၣ်အတၢ်ဟ်သးလၢကစူး ကါအစိအကမီၤတတီၤဂ့ၤတတီၤဂ့ၤ,ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤဒ်လဲၣ်ဂ့ၤ,တမ့ၢ်လၢထံ ကီၢ်အတၢ်ကဲဘျုးအဂီၢ်ဘၣ်,ထဲလၢပှၤလၢအအိၣ်ဒီးစိကမီၤတဖၣ်အ တၢ်ကဲဘျုးအဂီၢ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ပူၤဖျဲးလၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ခီဖျိစဲးဖိုးထံတဖၣ်

၂၀၂၀နံၣ်အပူၤ,ပှၤတီစၢၤမၤစၢၤရှိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ကရၢတဖုထီထီၣ်စဲးဖိုးထံဒီးထံပူၤ၁၅ဖျၢၣ်ဖဲရှိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒၣ်ကဝီၤသၢခါလၢဘ့ကလါဒ့းရှ်အပူၤလီၤ. စဲးတဖၣ်အံၤအခဲအံၤကဲဘျုးလၢဟံၣ်ဃီ(၅၃၇)ဖျၢၣ်လၢဒၣ်ကဝီၤအပူၤလီၤ.ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်မၤအံၤ, ပှၤတီစၢၤမၤစၢၤတၢ်ဖိတဂၤစံးဝဲဒ်အံၤလီၤ.

“ဖဲတၢ်ကိၢ်ခါ,ထံတိာ်ကီၤတဖၣ်လၢဒၣ်ကဝီၤအပူၤအကမှၣ်အါထီၣ်ဒီးဃ့ထီလီၤ.ပှၤခုၣ်ထံပူၤအဆံးဖိတဖၣ်ဒ်သိးကဒိးနှၢ်ဘၣ်ထံလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ထံတဖၣ်အံၤတၢ်အီအီၤတသ့,တၢ်စူးကါအီၤလၢတနံၤဘၣ်တနံၤတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်အဂီၢ်တသ့စ့ၢ်ကီးဘၣ်လီၤ.တၢ်စူၤခါအဆၢကတီၢ်,ထံပူၤတဖၣ်အံၤမဲးကပံာ်အါထီၣ်ဒီးတဲၤသ့ၣ်ဖးအသးလီၤ. ပတိာ်ကျဲၤလၢကဘိၣ်ထီၣ်ထံပူၤအသိတဖၣ်လၢအကျါ,ဘိၣ်ဒီးအီကတ့ၣ်,ပိၤဘိဒီးနီၣ်ပှ်ၢ်ထံနိတဖၣ်ဒ်သိးကဆိကတိၢ်တၢ်ကီတၢ်ခဲအံၤဒီးဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ထံလၢအဆှံလီၤ.

ခီဖျိလၢတၢ်မၤစၢၤအိၣ်စ့ၤအဃိ,ရှိၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တနီၤဘၣ်လဲၤဆူဘ့ကလါဒ့းရှ်လီၢ်ကဝီၤဟံၣ်တဖၣ်ဒ်သိးကပှ့ၤထံလၢသဝီတဖၣ်အံၤဖဲမ့ၢ်နၤခီအဆၢကတီၢ်လီၤ.တၢ်အံၤတအိၣ်ဒီးတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢထိဘိဘၣ်.လီၤဆီဒၣ်တၢ်ပိာ်မုၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤတံာ်တာ်အီၤလၢကျဲစၢၤ,ဒီးတဘျီတခီၣ်ဘၣ်တၢ်မၤဟးဂူာ်ဟးဂီၤအီၤလီၤ.အဃိ,ထံပူၤအသိတဖၣ်လၢဒၣ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ်မၤစၢၤစ့ၢ်ကီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်လီၤ.”

တၢ်ကလုၢ်တဖၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်နုာ်တခီ

ထံဖိကီၢ်ဖိလၢခ့ီကီၢ်စဲၣ်အပူၤဘၣ်တၢ်ဆီၣ်ဆူၣ်လၢကစံၣ်ဖိျးတဘျီဘၣ်တဘျီလၢပယီၤသုးမုၢ်ကဘီယူၤကဲ့းတဖၣ်ခးလီၤတၢ်ဆူသဝီတဖၣ်လၢပလဲးဝးဝ့ၢ်အပူၤလီၤ.တၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်အါထီၣ်လၢရခၢၣ်သုးမုၢ်ဒီးပယီၤသုးမုၢ်အဘၢၣ်စၢၤအံၤမ့ၢ်တၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်လၢလီၢ်ကဝီၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်ခီဖျိလၢထံဖိကီၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်အိၣ်တ့ၢ်လၢတၢ်ခးလိာ်သးခံခီယၢ်ဘၢးအဃိလီၤ. ၂၀၂၀နံၣ်,လါမ့းရ့ၣ်၁၅သီ,အိၣ်ဘှံးနံၤမုၢ်ဆါခီတၢ်ဘျၣ်တၢ်ဘှီၣ်အဆၢကတီၢ်ပယီၤသုးမုၢ်ကဘီယူၤကဲ့းဟဲယူၤလီၤလၢမူခိၣ်,ဟ်လီၤမ့ၣ်ပိၢ်တဖၣ်ဆူထံဖိကီၢ်ဖိအိၣ်ဆိးလီၢ်ကျဲသဝီတဖၣ်လၢပလဲးဝးဝ့ၢ်အပူၤလီၤ.တၢ်ခးတဘျီအံၤအပူၤပှၤအိၣ်မူတ့ၢ်ခံဂၤအဂ့ၢ်အကျိၤအံၤဘၣ်တၢ်ပာ်ဖျါလၢအဖီလာ်လီၤ.

ဒီၢ်ခ့ၣ်တ့ၣ်အူ

“ယအိၣ်လၢမ့းစန့းသဝီလၢပလဲးဝးဝ့ၢ်လၢခ့ီကီၢ်စဲၣ်လီၤ.ယတုၤလၢစမံပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤဖဲ ၂၀၂၀နံၣ်လါမ့းရ့ၣ်၁၅သီ,ဖဲပယီၤသုးမုၢ်ကဘီယူၤကဲ့း,ဟဲယူၤလၢပသဝီၤအဖီခိၣ်,ဟ်လီၤမ့ၣ်ပိၢ်လၢပဖီခိၣ်လီၤ.ယဖိအိၣ်ဃိးဂၤဒီးယဝၤသံလၢမ့ၣ်ပိၢ်ဘၣ်အီၤ,ဖဲအဝဲသ့ၣ်ကွံာ်လီၤလၢပဟံၣ်ဖီခိၣ်လီၤ.ဖဲမ့ၣ်ပိၢ်အံၤလီၤလၢပဟံၣ်ဖီခိၣ်ယဝၤဒီးယၤပဂဲၤဆၢထၢၣ်လၢဟံၣ်ပူၤဒီးမ့ၣ်ပိၢ်အံၤဘၣ်အီၤဒီးပခံဂၤပလီၤဖးတစိၤသးလီၤ.ယကျဲးစၢၤကိးဖှိၣ်ကူၤဖိသၣ်တဖၣ်ဒီးဆျၢအဝဲသ့ၣ်ဆူတၢ်လီၢ်လၢအဘံၣ်ဘၢဖဲကဘီယူၤတဖၣ်ဟ်လီၤမ့ၣ်ပိၢ်အဖၢလၢသဝီအပူၤလီၤ.ယဖိတဖၣ်သံကွၢ်အပၢ်အဂ့ၢ်တဝံၤလၢၤဘၣ်.ပစံၣ်ဖိျးဆူပှၢ်ပူၤဒီးဟဲဆူစမံဒဲကဝီၤလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ပတအိၣ်ဒီးတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢဒံးဘၣ်.ယဖိမုၢ်အိၣ်ယဲၢ်လါဒီးယနုၢ်ထံတထွးထီၣ်လၢလၢလီၢ်လီၢ်လၢအဂီၢ်ဘၣ်.ယတအိၣ်ဒီးစ့လၢကပှ့ၤနူၢ်အီၤတၢ်နုၢ်ထံဘၣ်အဃိအဝဲဟီၣ်ပသူလၢတၢ်သၣ်ဝံၤအပူၤလီၤ.ဖိသၣ်တဖၣ်မုၢ်လၢ်ဝဲအဖၢလၢအပၢ်တသံးဒံးဘၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်ဟီၣ်လၢအပၢ်အဂီၢ်ဒီးအဲၣ်ဒီးကူၤကွၢ်ယုအပၢ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ယသ့ၣ်ညါလၢအဝဲသံလံလီၤ.ယထံၣ်အဝဲသံလံလီၤ.ယပျံၤလၢပကအိၣ်လီၤဒိဘၣ်လီၤ.ပထွးထီၣ်လၢဒဲကဝီၤအံၤတသ့ဘၣ်.ပမ့ၢ်တအိၣ်ဒီးတၢ်ဆီၣ်ထွဲဒီးဒဲကဝီၤအံၤတၢ်အိၣ်တဖၣ်ကလာ်ကွံာ်လၢပဂီၢ်နူၣ်လီၤ.”

မၢ်လၣ်

“၂၀၂၀နံၣ်,လါမ့းရ့ၣ်၁၅သီ,ဟါ၃နၣ်ရံၣ်,ပယီၤသုးမုၢ်ကဘီယူၤတဖၣ်ဟဲဟ်လီၤမ့ၣ်ပိၢ်သတူၢ်ကလာ်လၢပသဝီအပူၤလီၤ.သဝီဖိသံခွံဂၤဒီးဘၣ်ဒိ၁၂ဂၤလီၤ.ဖဲမ့ၣ်ပိၢ်တဖၣ်လီၤတဲာ်နူၣ်အကလုၢ်သီၣ်ညီလီၤ.ဟံၣ်လၢပကပိာ်ကပၤတဖၣ်မ့ၣ်အူအိၣ်ကွံာ်တုၤဟိၣ်ခိၣ်လိၤ,ပတထံၣ်ဘၣ်တၢ်နီတမံၤလၢမ့ၣ်အူလုၢ်ခုၣ်အဃိ,ပဃုလိာ်ပသးတထံၣ်ဘၣ်လီၤ.တၢ်ကလုၢ်အံၤသီၣ်ဒိၣ်ကဲၣ်ဆိးအဃိယနၢ်ဟူဘၣ်ထဲလၢယကလုၢ်ဒၣ်ယဲဒီးမၤသးဒ်ယနၢ်ဟူဘၣ်ပှၤသံတဖၣ်ဟီၣ်ကိးပသူလီၤ.ပဝဲခဲလာ်ပပျံၤတၢ်ဒိၣ်မးဒီးဘၣ်စံၣ်ဖိျးဆူပှၢ်အပူၤခီဖျိလၢကဘီယူၤတဖၣ်ဝ့ၤဝီၤဒီးဟ်လီၤမ့ၣ်ပိၢ်တဖၣ်အဃိလီၤ.ပဘၣ်စံၣ်ဖိျးလၢတၢ်ခံးကျဲ,ပတစူးကါတၢ်ကပီၤဘၣ်ဒ်သိးပယီၤသုးအသုတထံၣ်ပတၢ်လဲၤတဂ့ၤအဂီၢ်လီၤ.ပစံၣ်ဖိျးစးထီၣ်လၢလါမ့းရ့ၣ်၁၅သီတုၤလါမ့းရ့ၣ်၁၆သီဟါခီလီၤ.ပစံၣ်ဖိျးဒီးဖိသၣ်တဖၣ်,တအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်နီတမံၤတုၤပတုၤလၢစမံ IDP ဒဲကဝီၤနူၣ်လီၤ.အခဲအံၤပဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢဒဲကဝီၤအပူၤလီၤ.မ့ၢ်ပကဘၣ်နာ်မတၤလဲၣ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်.ပပျံၤပယီၤသုးမုၢ်ဒီးရခၢၣ်သုးမုၢ်ခံဖုလာ်,ဒီးပဆိကမိၣ်လၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤကကဲထီၣ်ဆူညါနူၣ်လီၤ.ပဖံးပမၤတၢ်တသ့,ပဃုကျိာ်စ့တသ့ဒီးဒဲကဝီၤအပူၤတၢ်အိၣ်လၢလၢလီၢ်လီၢ်တအိၣ်စ့ၢ်ကီးဘၣ်လီၤ.ပမၤသ့ထဲတမံၤလၢပကမုၢ်လၢ်တၢ်ဒီးထုကဖၣ်လၢတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.”

စးထီၣ်လၢအဖီခိၣ်ဆူအဖီလာ်–*ခီကီၢ်စဲၣ်IDP တဖၣ်အဂီၢ် IDP ဒဲကဝီၤလၢဘၣ်တၢ်ဘိုဃာ်အသိးမီထၣ် မျိာ်အိၣ်လီၤတဲာ်တဖၣ်လၢပယီၤသုးမၢ်ဒုးတၢ်လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်နှာ်ပှၤတခီးပယီၤသုးမ့ၢ်ကဘီယူၤကဲ့းတဖၣ်ခးဝဲ သဝီတဖၣ်လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်နှာ်တခီ,တၢ်ဂီၤတဖၣ်လၢအဖီခိၣ်ဖဲ ၂၀၂၀နံၣ်,တၢ်ကိၢ်ထီၣ်သီကတီၢ်.*

ဒီၣ်သ့ [တၢ်ဝဲာ်ထံတြူ်သံဃာ် တၢ်သမံသမိးတနီၤ]

“၂၀၁၉နံၣ်,လါမ့းရ်အပူၤ(တသ့ၣ်နီၣ်မ့ၢ်နံၤမ့ၢ်သီလီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢၤဘၣ်လီၤ.)ယဝၤအူမိၣ်သဲနုး,အသးအိၣ်၄၅နံၣ်နှၣ်ဘၣ်တၢ်ဖိၣ်နှၢ်အီၤလၢပယီၤသုးမ့ၢ် LID နိၣ်ဂံၢ်၅၅ဒီး LID နိၣ်ဂံၢ်၂၂လီၤ.သဝီအပူၤ,ပှၤနီၤဖးပှၤ၃–၄ဂၤတကရူၢ်လၢကအိၣ်ခိးသဝီလီၤ.အဝဲသ့ၣ်ထံၣ်နှၢ်ပှၤ(၂၇)ဂၤအမံၤစရီဒီးဖိၣ်ဝဲပှၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤဇ်စရီအိၣ်အသိးလီၤ.တချုးဖိၣ်ဝဲနှၣ်ပိာ်မုၣ်ဒီးပိာ်ခွါလၢသဝီဒီတဖျၢၣ်အပူၤဘၣ်တၢ်မၢဆူၣ်အီၤလၢကလဲၤပာ်ဖှိၣ်သးလၢသဝီအခၢၣ်သးလီၤ.ပိာ်မုၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ပာ်လီၤဖးအီၤဒီးမၢဆူၣ်ဘှၣ်လီၤအဆ့ကၤဒီးဆ့ၣ်နီၤလၢမ့ၢ်အဖီလာ်လီၤ.သဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်တၢ်လိအီၤလၢမ့ၢ်စးထိၣ်လၢဂီၤ၁၁နၣ်ရံၣ်တုၤဟါ၅နၣ်ရံၣ်လီၤ.ဖဲပဟံၣ်ဖိဃီဖိလဲၤက္ၢ်ပှၤဖိၣ်ဒုးဃာ်အီၤတဖၣ်ဖဲစ့းတ္ၡၣ်နိၣ်ဂံၢ်(၁)ပၢၤကီၢ်ရူနှၣ်,အဝဲသ့ၣ်တထံၣ်ဘၣ်ယဝၤလၢၤဘၣ်.ပှၤပာ်တ့ၢ်အီၤဖဲလဲၣ်ဒီးသံတ့ၢ်ဖဲလဲၣ်နှၣ်ပှၤတသ့ၣ်ညါနီတဂၤဘၣ်လီၤ.ပှၤတဟဲကတိၤတၢ်နီတဂၤဘၣ်လီၤ.ယကဘၣ်လဲၤတဲမတၤလဲၣ်,ယကဘၣ်ပာ်ဖျါထိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤဆူဖဲလဲၣ်ယတသ့ၣ်ညါဘၣ်လီၤ.ယတအိၣ်ဒီးဟံၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်အမဲာ်ညါယဝၤသံသဒၣ်ယၤလံ.တၢ်အိၣ်သးဇ်သိးအံၤအပူၤ,ယကဘၣ်အိၣ်မူဇ်လဲၣ်ယတသ့ၣ်ညါလၢၤဘၣ်လီၤ.”

“ယအဲၣ်ဒိးက့ၤက့ၤဆူယသဝီဘၣ်ဆၣ်,အခဲအံၤယက့ၤတဘူၣ်ဘၣ်.ဘၣ်ထွဲယဝၤအတၢ်သံအံၤအဂ့ၢ်နှၣ်ယသးအိၣ်လၢပှၤကစံၣ်ညီၣ်တၢ်ဒ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီအသိးနှၣ်လီၤ.”

ကီၢ်ပယီၤ ကလံၤစိး

တနံၣ်အံၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၤကဲထီၣ်ဆူညါဒီးလဲၤသုးအသးဆူယီၤကီၢ်စဲၣ်ကလံၤစိး,ဖဲကခ့ၣ်သဘျ့သုးမုၢ်,ပယီၤကီၢ်ဒံၢ်မိၢ်ကရဲးတ့းသိၣ်မံၤသုးမုၢ်(MNDAA)ဒီးတအိကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျဲးသုးမုၢ်TNLAတဖၣ်ဆူညါအိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ဂံာ်ဂူာ်လိာ်သးဒီးပယီၤသုးမုၢ်ဒ်အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဒုးလိာ်သးယၢ်ခီယၢ်ခီဖိသ့ၣ်တဖၣ်လီၤ.ဖဲ၂၀၂၀နံၣ်အပူၤ,ပယီၤသုးမုၢ်ဒီးကလုာ်ဒူၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤကရၢကရိ(EAOs)တဖၣ်အတၢ်ဘၣ်ဒံးဘၣ်ဒွါလိာ်သးအဘျီအိၣ်(၁၁၀)အကပိာ်ကပၤဖဲကခ့ၣ်ကီၢ်စဲၣ်ဒီးယီၤဒိၣ်ကလံၤစိးကီၢ်စဲၣ်တဖၣ်,ဒီးအဘျီၡၤဖဲအကြၢးလၢကခ့ၣ်ကီၢ်စဲၣ်အပူၤလီၤ.

တၢ်ဒုးတၢ်ယၤအါတက့ၢ်ကဲထီၣ်ဆူညါလၢကီးခဲၣ်ဝ့ၢ်လၢယီၤကီၢ်စဲၣ်လီၤ.တၢ်လီၢ်အံၤအပူၤအိၣ်ဒီးတၢ်ခးကျိ,တၢ်ခးမိထၣ်မျိာ်ဒီးမ့ၣ်ပိၢ်ပိၢ်ဖးဖဲ၂၀၂၀နံၣ်အပူၤအဘျီအါန့ၢ်၄၄ဘျီန့ၣ်လီၤ.ဖဲသ့ၣ်ကံၢ်ဒီးမုၢ်ဆဲၣ်ဝ့ၢ်အကပိာ်ကပၤ,တၢ်ပာ်ဖျါအိၣ်လၢတၢ်ထိဒါဘၣ်ထံးလိာ်သးတခီဒီးတခီအဘျီကဲထီၣ်တ့ၢ်အါန့ၢ်၁၂ဘျီလီၤ.တၢ်ဒုးတၢ်ယၤလၢဝ့ၢ်အဂၤတဖၣ်န့ၣ်မၤအသးယၢ်ခီယၢ်ခီလၢဒီတနံၣ်အဆၢကတိၢ်,အိၣ်ဒီးမ့ၣ်ပိၢ်ပိၢ်ဖး,တၢ်ခးကျိ,ဒီးတၢ်ခးမိထၣ်မျိာ်တဖၣ်လၢခံခီယၢ်ဘးအဘၢၣ်စၢၤလီၤ.တၢ်ပာ်ဖျါအိၣ်လၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤတဖၣ်အကျါ,နိၣ်ဂံၢ်(၉၉)ဒီး(၈၈)ခိၣ်ချ့သုးရှ့ၣ်(LIB)တဖၣ်မ့ၢ်သုးရှ့ၣ်လၢအနုာ်လီၤဒုးဒီးမၤဒၢၣ်တၢ်အအါကတၢၢ်ခံဖုလၢယီၤကီၢ်စဲၣ်ဖဲ၂၀၂၀နံၣ်ဒီတနံၣ်အပူၤလီၤ.တယံာ်ဒံးဘၣ်အဆၢကတိၢ်တၢ်ဘၣ်ဂံာ်ဂူာ်တဖၣ်အိၣ်ထိၣ်လၢTNLAဒီးယီၤကီၢ်စဲၣ်တၢ်ဘှီဘၣ်မၤဂ့ၤကရၢ” ယီၤကီၢ်စဲၣ်သုးမုၢ်–ကလံၤထံး(RCSS/SSA-S)အဘၢၣ်စၢၤဖဲနဲးမတူဝ့ၢ်,ယီၤကီၢ်စဲၣ်ဖဲလါဒံၢ်စ့ဘၢၣ်အခိၣ်ထံးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ချူၣ်ဟီၣ်လာ်ပနံာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်လၢတၢ်တဟ့ၣ်ဃာ်အမံၤလၢပဒိၣ်အစရီအပူၤတဖၣ်မ့တမ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်လၢဒီးန့ၢ်ပာ်စၢၤသဲစးခွဲးယာ်လၢကဖံးဘၣ်မၤဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲပယီၤသုးမုၢ်အတၢ်ဖိၣ်ဃာ်ဒီးအတၢ်ဃ့ဆူၣ်ဃ့စိးတဖၣ်ခီဖျိလၢပှၤချူၣ်ဟီၣ်လာ်ပနံာ်ဖိ,တၢ်ပီးတၢ်လီဒီးမူဒါခိၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်ဖိၣ်တၢ်လဲး,တၢ်အိၣ်လီးဒီးတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ပီးလီတဖၣ်အဃိလီၤ.

မူပျီတၢ်ပာ်ဖျါအိၣ်လၢတၢ်ထံၣ်ဘၣ်တ့ၢ်ပယီၤသုးမုၢ်ကဘီယူၤဆံးဒရီတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ပျဲလီၤခိးကွၢ်တၢ်ဖဲကခ့ၣ်ဒီးယီၤကီၢ်စဲၣ်တဖၣ်အပူၤ,လီၤဆီဒၣ်တၢ်ထံၣ်န့ၢ်အီၤလွံၢ်ဘျီဖဲ၂၀၂၀အပူၤ,လၢညီနုၢ် MAF ဟဲလံၣ်ခီပထၢၣ်တဖၣ်ဒီးဒုးယၤကဘီယူၤတဖၣ်အမဲာ်ညါန့ၣ်လီၤ.လါယနူၤအါရံၤအပူၤ,အိၣ်ဒီးတၢ်ပာ်ဖျါထိၣ်တဖၣ်လၢတရူးကဘီယူၤတဖၣ်ဒီးတရူးကဘီယူၤဆံးဒရီတဘ့ၣ်လၢအကွၢ်ဟုၣ်ကွၢ်စုးတၢ်ဖိတဘ့ၣ်ယူၤဝ့ၤဝီၤလၢကခ့ၣ်ကီၢ်စဲၣ်တၢ်လီၢ်တနီၤအပူၤလီၤ.

ပှၤတိစၢၤမၤစၢၤတၢ်ကရၢတဖၣ်ဟ့ၣ်ဆီၣ်ထွဲတၢ်ဆူနၢ်ကးကီၢ်လၢအအိၣ်စီၤစုၤဒီးတၢ်လီၢ်အဂၤ

နၢ်ကးကီၢ်,ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါအီၤလၢအိၣ်လၢစကဲကီၢ်ဒိၣ်,အံၤမ့ၢ်ဝဲကဝီၤလၢအအိၣ်စီၤစုၤဖးယံၤဒီးအိၣ်လီၤဖျိၣ်အသးဒီးပှၤဂၤလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်တၢ်အိၣ်သးဒ်သိးအံၤပာ်ဖျါထိၣ်ပဒိၣ်အတၢ်ပာ်သူၣ်ပာ်သးအဝဲသ့ၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.သဝီဖိတဖၣ်လၢနၢ်ကးကီၢ်အံၤအါဒၣ်တက့ၢ်တအိၣ်ဒီးတၢ်ဒိးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်,တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်,ဒီးတၢ်တိာ်ကျဲၤတဖၣ်လၢပဒိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်အံၤအါတက့ၢ်ပကထံၣ်ဘၣ်လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တကပၤန့ၣ်လီၤ.ပှၤတိစၢၤမၤစၢၤတၢ်ကရၢတဖၣ်လၢအလဲၤဆူနၢ်ကးကီၢ်တနံၣ်အံၤပာ်ဖျါထိၣ်ဝဲလၢတၢ်အိၣ်သးတနီၤအပူၤ,တၢ်မၤစၢၤလၢအဝဲသ့ၣ်လဲၤစိာ်ဝဲတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤစၢၤအဆိကတၢၢ်လၢတၢ်ချ့လၢသဝီဖိတဖၣ်ဒိးန့ၣ်ဘၣ်တ့ၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

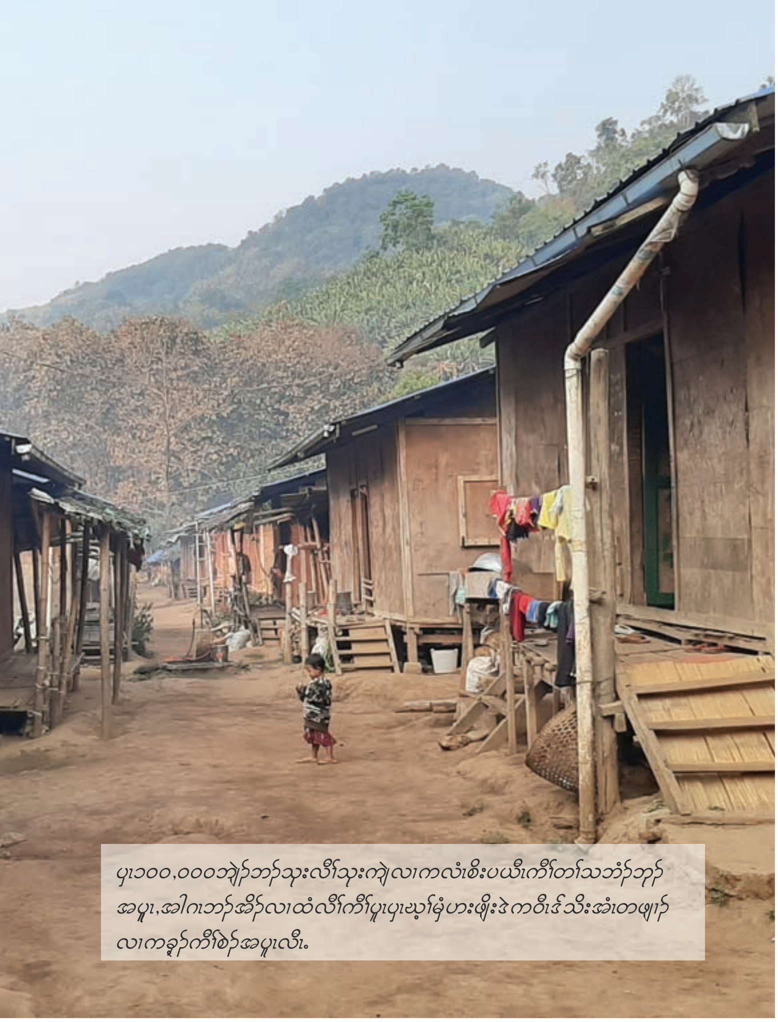

ပှၤ၁၀၀,၀၀၀ဘျဲၣ်ဘၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲလၢကလံၤစီးပယီၤကီၢ်တၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်အပူၤ,အါဂၤဘၣ်အိၣ်လၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤပှၤဃ့ၢ်မံၤဟးဖျိးဒဲကဝီၤဒ်သိးအံၤတဖျၢၣ်လၢကခ့ၣ်ကီၢ်စဲၣ်အပူၤလီၤ.

သဝီအိၣ်တနီၤလၢတအိၣ်ဒီးကၠိ,ပၣ်ဃုာ်ဒီးတီၤဖှၣ်ကၠိတဖၣ်,တၢ်ကဟုကယာ်ဒၢးတဖၣ်,ပှၤကဟုကယာ်ကွၢ်ထွဲတၢ်ဆူးတၢ်ဆါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ခီဖျိလၢမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ခွဲးယာ်တအိၣ်အဃိ,သဝီဖိအါဂၤဃၣ်အသးဆူတၢ်သူၣ်ပံၤဖိဒ်သိးကထုးထီၣ်ပံၤအဂီၢ်အဃိ,ပှၤတဝၢတၢ်ရ့လိာ်ဘၣ်ထွဲကွ့ၢ်ဂီၤဟးဂီၤဒီးတုၤဆူတၢ်စဲပံၤဒီတဝၢလၢနၢ်ကးဘၢၣ်ကဝီၤတဖၣ်အပူၤလီၤ.

တၢ်လိၣ်ဒ်သိးအံၤတဖၣ်အိၣ်သနာ်က့,တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤကရၢအံၤဘၣ်လဲၤမၤတၢ်လၢတၢ်တြီဃာ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤတဖၣ်အပူၤဒ်သိးကဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်လီၤ.တၢ်မၤစၢၤအံၤပၣ်ဃုာ်စ့ၢ်ကီးဒီးCOVID 19 ဖိစထၢၣ်တဖၣ်ဒ်သိးကဒုးသ့ၣ်ညါကဝီၤဖိတဖၣ်ကသ့ဟးဆှဲးတၢ်ရၤလီၤတၢ်ဆါဃၢ်အံၤ,တၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်မၤကဆှဲကဆိုပီးလီတဖၣ်လီၤ.တၢ်စူၤခါအကတိၢ်လၢစးထီၣ်လၢလါမ့ၤတုၤလါစဲးထ့ဘၢၣ်အပူၤအဂီၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤတ့ၢ်ဝဲဖျးစတံးတဖၣ်လၢကအိၣ်ဒီသဒၢအသးလၢမူခိၣ်ထံအဂီၢ်လီၤ.ကရၢတဖၣ်လဲၤတ့ၢ်တၢ်ဂီၢ်ခါမံးရျၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးဟ့ၣ်တ့ၢ်ဝဲယၣ်လုးတဖၣ်ဆူသဝီဖိတဖၣ်လီၤ.

စကဲကီၢ်ဒိၣ်အံၤကီၢ်ပယီၤအတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်တဖၣ်တဘၣ်ဒိအီၤလီၤလီၤသနာ်က့,သဝီဖိဖဲနံၣ်တဖၣ်နံၣ်ဘၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲပဒိၣ်အတၢ်သုးကျဲၤလၢတတုၤထီၣ်ဘးတဖၣ်ဒီးတၢ်တဟ့ၣ်နၢ်ခွဲးယာ်တဖၣ်အစၢတဖၣ်လီၤ.

ပှၤကဲထီၣ်ခရံာ်ဖိအသီတဖၣ် လၢဝးကီၢ်စဲၣ်အပူၤ

ဝးကလုာ်ဒူၣ်အါတက့ၢ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤမ့ၢ်ပှၤဘါမိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢ်တဖၣ်ဒီးကလံၤစီးဝးကီၢ်အပူၤတၢ်ဆိၣ်ဘံၣ်ဆိၣ်ဘၢပှၤခရံာ်ဖိတဖၣ်,ပၣ်ဃုာ်ဒီးတၢ်တပျဲဒုးမၤခရံာ်အိၣ်ဖျဲၣ်,သနာ်က့ပှၤအါဂၤဟ်လီၤသးလၢကပိာ်ခရံာ်အဖၢလီၤ.ပသံကွၢ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤဒီးပှၤကဲထီၣ်ခရံာ်ဖိအသီတဖၣ်စံးဝဲ "ပဆၢတဲာ်လၢကကဲထီၣ်ဘၣ်ခရံာ်ဖိဖဲပထံၣ်ဘၣ်ခရံာ်ဖိသဝီတဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကဆှဲကဆိုဒီး,တၢ်တီတၢ်လိၤအါဒီးတၢ်ဟုၣ်တၢ်ဘျၣ်စှၤအဃိလီၤ.အါန့ၢ်အန့ၣ်ပထံၣ်ဘၣ်တၢ်အၢတၢ်သီအဝံအကလၤတဖၣ်တမၤတံာ်တာ်ပှၤလၢၤဘၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ." ၂၀၁၉နံၣ်လါဒံၢ်စ့ဘၢၣ်ဒီး၂၀၂၀နံၣ်လါယနူၤအါရံၤအပူၤ,ဝးတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်သရၣ်တဂၤဘျၢဝဲဝးပှၤစူၢ်က့ၤနာ်က့ၤတၢ်အသီ၁၇၄ဂၤလီၤ.တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်သရၣ်အံၤမၤတ့ၢ်တၢ်လၢဝးဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်အါန့ၢ်အနံၣ်၃၀လီၤ.လၢပှၤအါဂၤအတၢ်မၤစၢၤလၢဒီတနံၣ်ညါအတိၢ်ပူၤ,အဝဲမၤစၢၤသူၣ်ထိၣ်ဝးတၢ်ဘါသရိၣ်အသီ၇၇ဖျၢၣ်ဖဲယီၤကီၢ်စဲၣ်ကလံၤထံးတကပၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကလုၢ်တဖၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤကလံၤစိးတခီ

လဘၢၣ်ထဲ,ဂၠနံၣ်

“၂၀၁၂နံၣ်အခါပဘၣ်ဃ့ၢ်လီၤ.ပနၢ်ဟူကျိသီၣ်,မျိာ်လီၤပိၢ်ဖးလၢပသဝီအပိာ်ကပၤဖဲ KIAဒီးပယီၤသုးမုၢ်ဒုးလီၤအသးအဘၢၣ်စၢၤလီၤ.ပဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ပပျုံၤတၢ်လီၤ.ပဟ်တ့ၢ်ပတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်လီၤ.လိၣ်ထဲလၢပသးသမူကပူၤဖျဲးအဂီၢ်အဃိပတစိာ်တၢ်ကူတၢ်ကၤအဂၤဘၣ်.အဆိကတၢၢ်ယအိၣ်လၢနဲလ့ပၣ်လီၤ.ပယီၤသုးမုၢ်ပိာ်ပခံဒီးပစံၣ်ဖျိးလၢပခီၣ်လီၤ.ပတုၤဆူမဲၢ်ဂီၢ်သဝီဒီးဘၣ်တၢ်ဆျၢပှၤလၢတရူးသ့ၣ်သိလ့ၣ်ဆူဘဝ့ၢ်စ့းပၣ်နူ့ၣ်လီၤ.

“ဖဲ၂၀၁၃နံၣ်နူ့ၣ်ပတုၤဆူဘဝဲၢ်စ့းပၣ်လီၤ.ပအိၣ်ဖျးစတံးအဒိးတဖၣ်အပူၤလၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ပှၤလၢ UNICEF လီၤ.ဒိတဖၣ်အံၤတၢ်ကိၢ်ဒီးအိၣ်တမှာ်ဘၣ်လီၤ.ပဘၣ်တူၢ်မ့ၣ်အှူလုၢ်လၢဖၣ်ကပူၤလၢဒိအံၤအပူၤတနံၣ်လီၤ.ယအိၣ်ဒီးယဒိၣ်မုၣ်ဒီးလံၤတဖၣ်လီၤ.

အခဲအံၤပအိၣ်လၢဟံၣ်လၢဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤပှၤလၢKMSSလီၤ.ပဘုၣ်အီၣ်တ့ၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိဒီးမၤအိၣ်ဘုဟုဖဲးခုးဖဲးသံၣ်ဖဲပအိၣ်လၢပဒူသဝီတဖၣ်အပူၤလီၤ.ပနၢ်ကျိၢ်တဖၣ်နူ့ၣ်ဘၣ်ပျဲလီၤဆူပှၢ်ပူၤလီၤ.ပယီၤသုးမုၢ်မၤသံဒီးအိၣ်ကျိၢ်ပနၢ်ခဲလၢာ်လီၤ.ပလဲၤကွၢ်အီၤတသ့ခီဖျိလၢပယီၤသုးဖိတဖၣ်အိၣ်လၢကပိာ်ကပၤဒီးသဝီအပူၤအဃိလီၤ.ယစံၣ်ဖျိးလၢသဝီပူၤဝံၤယတက့ၤကွၢ်ယကျိၢ်ပနၢ်နီတဘျီလၢၤဘၣ်.ယတက့ၢ်လၢၤအဂ့ၢ်မ့ၢ်ဝဲပတသ့ၣ်ညါပှၤဟ်လီၤမ့ၣ်ပိၢ်ဖဲလဲၣ်အဃိလီၤ.တနီၤလဲၤကွၢ်က့ၤအဟံၣ်ဒီးတနီၤအိၣ်က့ၤဖဲနူ့ၣ်ဘူၣ်လီၤ.

ယသ့ၣ်နီၣ်ဘၣ်ယသဝီလၢယဒိၣ်ထီၣ်နူ့ၣ်လီၤ.ပဟ်တ့ၢ်ကွံာ်ပတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်ခဲလၢာ်လၢအလီၢ်ခံလီၤ.ပယီၤသုးမုၢ်သူၣ်ထီၣ်ဒဲကဝီၤတဖၣ်ဒီးဆီလီၤသးလၢနဲလ့ပၣ်သဝီ,ဘၢၣ်ထၢၣ်သဝီ,မဲကီၢ်သဝီဒီးလွဲၣ်ခါသဝီတဖၣ်အပူၤနူ့ၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်မၤဟးဂီၤတ့ၢ်လီၢ်ဆ့ၣ်နီၤတဖၣ်ဒီးလီၢ်ဆ့ၣ်နီၤဖးထီတဖၣ်လၢနဲလ့ပၣ်သရိၣ်အညါပူၤလီၤ.

အခဲအံၤယညါပှၢ်ထီၣ်အဃိယမၤတၢ်လၢကအိၣ်ဘၣ်အီဘၣ်အဂီၢ်တသ့လၢၤဘၣ်.ယဃ့ၢ်တသ့လၢၤဘၣ်.ယဃ့ၢ်တ့ၢ်လွံၢ်ဘျီယဲၢ်ဘျီလံ.တဘျီတခီယဆိကမိၣ်ယတအဲၣ်ဒိးဃ့ၢ်ကဒီးလၢယသးသမူအပူၤလၢၤဘၣ်လီၤ.တဘျီတခီၣ်ယဆိကမိၣ်တၢ်အံၤအဂ့ၢ်လီၤ.ယအဲၣ်ဒိးတၢ်မှာ်တၢ်ခုၣ်လီၤ.ယအဲၣ်ဒိးဃ့ကညးဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျၢၣ်လၢကမၤစၢၤဒုးအိၣ်ကတီၢ်တၢ်ဒုးအံၤလီၤ.

ဒါ

ကီၢ်ပယီၤတၢ်လီၢ်အဂၤတတီၤအပူၤ,တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့နူ့ၣ်တဘျီတခီၣ်မ့ၢ်တၢ်တူၢ်ဘၣ်တခါဖဲဘၢၣ်ကဝီၤကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်ဝဲမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွာ်တၢ်ကီတၢ်ခဲ,တၢ်စဲသံးကသံၣ်မူၤဘှီးတဖၣ်မ့တမ့ၢ်တၢ်မၤအၢမၤနးတၢ်လၢဟံၣ်ပူၤဃီပူၤအိၣ်အခါနူ့ၣ်လီၤ.ကမၤစၢၤဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဒိးနူ့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးတၢ်ဆီၣ်ထွဲလၢအလိၣ်ဒ်သိးကမၤလိဘၣ်တၢ်လၢကိုအဂီၢ်,ဟံၣ်ဒူၣ်ဃီထၢတဖၣ်အံၤဘၣ်ဃုထၢဝဲလၢကဆျၢလီၤအဖိတဖၣ်ဆူဘီထၢၣ်လၢဘၣ်တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါအီၤဒ်သးစၢ်ဟံၣ်ဒွဲတဖၣ်လီၤ.ဟံၣ်တဖၣ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်ဆိးလီၢ်လၢအမှာ်အပၢၤ,ဘၢၣ်ကဝီၤတၢ်ဆီၣ်ထွဲ,ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ခွဲးယာ်ဆူဖိသၣ်လၢအဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်တဖၣ်လီၤ.

ဒါ,ဖျါလၢတၢ်ဂီၤအထွဲတခီ,မ့ၢ်ဖိသၣ်ဒ်နူ့ၣ်သိးတဂၤလီၤ.ဖဲအဝဲအသးအိၣ်၁၃နံၣ်အခါလဲၤအိၣ်လၢဝးဖိသၣ်ဟံၣ်ဒွဲလၢယိၤကီၢ်ကလံၤစိးဒီးအခဲအံၤကွၢ်ထွဲဝဲပိာ်မုၣ်ဖိသၣ်ကိုဒွဲဖဲနူ့ၣ်လီၤ.အဝဲအဂ့ၢ်အကျိၤမ့ၢ်တၢ်အှၣ်သးတမံၤလၢသးစၢ်ဟံၣ်ဒွဲတဖၣ်ဒီးဒီးတၢ်ကဟုကယာ်ဘၢၣ်ကဝီၤတဖၣ်အဘျုး,လၢပှၤဒိးနူ့ၢ်အီၤသ့တကးဒ်ဘၣ်,မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်မၤသးမံပှၤလၢဖိသၣ်လၢအတၢ်အိၣ်သးဒ်သိးအီၤတဖၣ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

ယမံၤမ့ၢ်ဒါ,ယသးအိၣ်၁၉နံၣ်ဒီးယအိၣ်တ့ၢ်လၢလဝ့ၢ်ဟံၣ်ဒွဲဃုနံၣ်လီၤ.ယဟဲဖဲအံၤဖဲယသးအိၣ်၁၃နံၣ်ခီဖျိလၢယမိၢ်ပၢ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးစ့အကမၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဆီၣ်ထွဲယၤတန့ၢ်လၢၤဘၣ်အဃိလီၤ.ယပၢ်မ့ၢ်ပှၤသုကသံၣ်,အိမိာ်ဖဲယမ့ၢ်ဖိသၣ်လံလံလီၤ.ယမိၢ်ဒီးယပၢ်လီၤဖှၣ်လိာ်သးဒီးပှၤတအိၣ်နီတဂၤလၢကကွၢ်ထွဲယၤဘၣ်နူ့ၣ်လီၤ.ယအိၣ်ဒီးယဖံတစိၤဖိ,ဘၣ်ဆၣ်အဝဲအညါပှၢ်ထီၣ်လံလီၤ.ယဖံအံၤအိၣ်ဒီးမၤစုမၤခီၣ်ယၤလီၤ.ဘၣ်တဘျီ,လၢတၢ်တပဟ်သးအပူၤ,ယမၤသ့ၣ်ဖးဘၣ်

“ယဆိမိၣ်လၢယကမၤစၢၤပှၤဖိသၣ်အဂၤတဖၣ်လၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်သးလီၤ တၢ်ဆါခီဖျိလၢယနၢ်ပၢၢ်ပှၤလၢအဆိကမိၣ်လီၤက့ၤသး–ယၤအံၤယတမ့ၢ် တၢ်နီတမံၤဘၣ်,ယတအိၣ်ဒီးတၢ်နီတမံၤဘၣ်–မ့ၢ်ဒ်လဲၣ်အဃိလီၤ.”

အသပၢၤတဖျၢၣ်လီၤ.ယဖံအသးထိၣ်ယၤဒီးတိၢ်ယၤနးမးအဃိယစုဆၣ်ဒီးစုပသံးအဘၢၣ်စၢၤအညၣ်သ့ၣ်ဖးဘၣ်အသးလီၤ.အဝဲတိၢ်ယခိၣ်လၢသပၢၤအံၤအါဘျီ,ဒီးယပျိၢ်ဘၣ်ဒိဖးဒိၣ်လီၤ.တၢ်ဂ့ၢ်အံၤအိၣ်တ့ၢ်လၢယသးအပူၤလီၤ.ယသးအိၣ်ထဲလၢကထွးထိၣ်ဃ့ၢ်လၢတၢ်အိၣ်သးအံၤလီၤ.

ဖဲယတုၤလၢဟံၣ်ဒွဲန့ၣ်ယဘၣ်သးဒိၣ်မးလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ဘၣ်ကျဲးစၢးဒ်သိးတၢ်ကဘၣ်လိာ်သးဒီးတၢ်အိၣ်သးဖဲန့ၣ်လီၤ.ဖိသၣ်အဒိၣ်တဖၣ်မၢယမၤတၢ်အါမးလၢတၢ်လၢယတအဲၣ်ဒိးမၤတဖၣ်လီၤ.တဘျီတခီၣ်ယတအဲၣ်ဒိးအိၣ်လၢဟံၣ်ဒွဲလၢၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.အဃိယဘၣ်မၤလိဒ်သိးယကအိၣ်ဒီးတၢ်သးစူၤ,မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဒီးယကဘၣ်က့ၤအိၣ်ဒီးယဖံ,မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဒီးကျဲအဂၤတအိၣ်လၢၤဘၣ်လီၤ.အခီၣ်ထံးတနံၣ်ယအိၣ်ဖဲအံၤယဘၣ်အိၣ်ထဲတဂၤလီၤ.ယဟိၣ်ကိးနၤဒီးယသ့ၣ်နီၣ်ယမိၢ်ပၢ်လီၤ.တနံၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံ,ယလဲၤဆူပှၤခရံာ်ဖိအခဲး(ဖ)တခါဒီးယစးထိၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ယ့ၣ်ရူးလီၤ.ယဒိးန့ၢ်ဘၣ်ခွဲးယာ်လၢကမၤဘၣ်ခရံာ်အတၢ်မၤလီၤ.ခဲၣ်ဖုအဂၤတခါအိၣ်ထိၣ်ဒီးယဒိးန့ၢ်ဘၣ်ကဒီးခွဲးယာ်လၢကမၤစၢၤဘၣ်တၢ်ကဒီးလီၤ.ကဟ့ၣ်လီၤသးလၢကမၤတၢ်ဆူညါလၢပှၤခရံာ်ဖိအခဲး(ဖ)တဖၣ်အပူၤလီၤ.

စးထိၣ်လၢယဒိၣ်ထိၣ်န့ၣ်ယအိၣ်ဒီးတၢ်သးလီၤတၢ်ဆါလီၤ.ယဆိကမိၣ်လၢယကမၤသံလီၤယသးအါဘျီလီၤ.ယတၢ်ဟဲအိၣ်လၢဟံၣ်ဒွဲအံၤဒီသဒၢယၤလၢတၢ်အံၤအဃိ,မ့ၢ်ဝဲတၢ်လီၢ်အဘံၣ်ဘၢတခါလၢယဂီၢ်လီၤ.ဟံၣ်ဒွဲအံၤမ့ၢ်လီၢ်ကစီၤဘံၣ်ဘၢတခါလၢယွၤကတဲာ်ကတီၤန့ၢ်ယဂီၢ်လီၤ.အခဲအံၤယသးမှာ်ထိၣ်,ယတလိၣ်အီဘၣ်ကသံၣ်ကသီလၢတၢ်သးလီၤတၢ်ဆါအဂီၢ်ဘၣ်.ခီဖျိသရိၣ်ဒီးဟံၣ်ဒွဲအံၤ,ယသ့ၣ်ညါဘၣ်တ့ၢ်ယ့ၣ်ရူးလီၤ.ခွဲးယာ်တဖၣ်လၢကမၤသကိးဘၣ်တၢ်လၢခဲး(ဖ)တဖၣ်န့ၣ်အိးထိၣ်ခီဖျိထဲဒၣ်လၢဟံၣ်ဒွဲအံၤအဃိလီၤ.ယအိးထိၣ်ယသးလၢယ့ၣ်ရူးအဂီၢ်ဖဲန့ၣ်လီၤ.ယနၢ်ပၢၢ်လၢယသးဒီးနီၢ်ခိဆါတ့ၢ်ထဲလဲၣ်ဖဲအပူၤကွံာ်လီၤ.ယွၤမၤစၢၤယၤလၢတၢ်မၤသးခဲလၢာ်လၢယသးသမူအံၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲယတုၤခွံတီၤန့ၣ်ယမိၢ်ပၢ်တဖၣ်တအဲၣ်ဒိးလၢယကမၤလိတၢ်ဆူညါဘၣ်.ဘၣ်ဆၣ်ယအဲၣ်ဒိးလဲၤထိၣ်တီၤထီကို်လီၤ.ယတသ့ၣ်ညါယကဘၣ်မၤတၢ်မနုၤလဲၣ်ဘၣ်.ဘၣ်ဆၣ်ယထုကဖၣ်တၢ်လၢယွၤလီၤ.ယသရၣ်မုၣ်စံးယၤလၢအဝဲသ့ၣ်ကဟ့ၣ်န့ၢ်ယၤကို်အတၢ်လၢာ်ဘူၣ်လၢာ်စ့ၤပၣ်ဃုာ်ဒီးကို်အကူအသိးဒီးလံာ်ဖးတဖၣ်လီၤ.ယသ့ၣ်ညါလၢယွၤကွၢ်ယၤဒီးကဟုကယာ်ယၤလီၤ.

ဟံၣ်ဒွဲအံၤမ့ၢ်ယဟံၣ်ဖိဃီဖိလီၤ.ခီဖျိယွၤ,ယဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤယၤလီၢ်ဘံၣ်ဘၢတတီၤလၢယကမံ,ကအီၣ်,ဒီးကမၤလိဘၣ်တၢ်လီၤ.ယမ့ၢ်ဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်ချၢ(ဟံၣ်ဒွဲအချၢ)န့ၣ်ယကဘၣ်ဒီသဒၢယသးလၢကျဲအဖိခိၣ်လီၤ.ယကအိၣ်ဒီးခရံာ်ဖိဘၢၣ်ကစီၤဒ်သိးဖဲအံၤတမ့ၢ်ဘၣ်.တဘျီတခီၣ်ဟံၣ်ဒွဲအိၣ်ဒီးတၢ်ဘျၢတနီၤဘၣ်ဆၣ်တၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲလၢပတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်လီၤ.တချုးယဟဲဆူဟံၣ်ဒွဲအံၤ,ယပျံၤတၢ်ထွးထိၣ်ကတီၤတၢ်လၢပှၤအါဂၤအမဲာ်ညါလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်အခဲအံၤယတီခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်ဘူၣ်ထူဘါယွၤကရၢ,ဒီးသိၣ်လိလံာ်စီဆှံဆူပှၤဖိသၣ်လၢအသးစၢ်န့ၢ်ယၤတဖၣ်လီၤ.

ယတၢ်အိၣ်မူအပူၤယသးအိၣ်မၤသံလီၤယသးအါဘျီ,တဘျီတခီၣ်ယမၤဆါလီၤက့ၤယသးခီဖျိလၢယဆိကမိၣ်ယတမ့ၢ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်အဃိလီၤ.စးထိၣ်လၢယအိၣ်ဖဲအံၤ,ယသ့ၣ်ညါလၢယွၤအိၣ်ဒီးတၢ်တိာ်လၢယဂီၢ်လီၤ.ယတသ့ၣ်ညါအဝဲကစူးကါယၤဒ်လဲၣ်ဘၣ်ဆၣ်ယအိၣ်ဒီးတၢ်နာ်လီၤ.ယသးအိၣ်မၤလိလံာ်စီဆှံဒီးသးဂ့ၢ်ပီညါဆူညါလီၤ.ယဆိမိၣ်လၢယကမၤစၢၤပှၤဖိသၣ်အဂၤတဖၣ်လၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်သးလီၤတၢ်ဆါခီဖျိလၢယသ့ၣ်ညါသးလၢအဆိကမိၣ်–ယၤအံၤယတမ့ၢ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်,ယတအိၣ်ဒီးတၢ်နီတမံၤဘၣ်–မ့ၢ်ဒ်လဲၣ်အဃိလီၤ.ယတသ့ၣ်ညါယွၤကကိးယၤဖဲလဲၣ်ဘၣ်.ဘၣ်ဆၣ်ယသ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်လၢယွၤကစူးကါယၤလၢအတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်အဂီၢ်လီၤ.

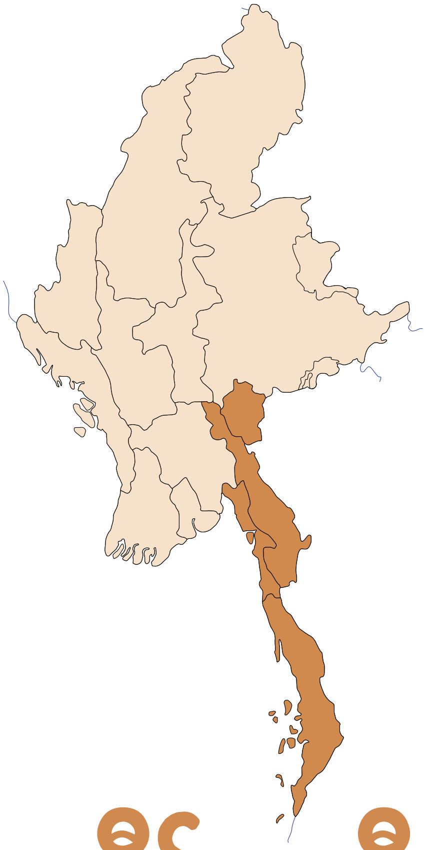

ကီၢ်ပယီၤ မုၢ်ထီၣ်တခီ

ကရ့ၣ်နံၣ်ကီၢ်စဲၣ်,ဖဲထံဖိကီၢ်ဖိနီၣ်ဂံၢ်လၢအအိၣ်ဆိးအစှၤကတၢၢ်အပူၤ,သဝီဖိတဖၣ်ဒီးကရ့ၣ်နံၣ်ထံကီၢ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီပၣ်တံၣ်(KNPP),လၢအမ့ၢ်ကလုာ်ဒူၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤကရၢကရိကတဲာ်ကတီၤဝဲလၢတၢ်မၤအါထီၣ်သုးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤခီဖျိလၢပယီၤသုးအံၤမၤအါထီၣ်သုးဂံၢ်ဘါလၢကီၢ်စဲၣ်အပူၤအယိလီၤ.သဝီဖိတဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲပယီၤသုးရှ့ၣ်နီၣ်ဂံၢ်၇၂ဒီး၄၂၈မၤအါထီၣ်သုးဖိဂံၢ်ဘါ,အိၣ်ဒီးတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်အါထီၣ်ဖဲ၂၀၂၀တၢ်ယုထၢအမူးဝံၤအလီၢ်ခံခီဖျိလၢကရ့ၣ်နံၣ်ကလုာ်ခၢၣ်စးအါထီၣ်လၢထံကီၢ်ပဒိၣ်ခၢၣ်စးအပူၤအယိလီၤ.တၢ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ်စးအါထီၣ်သနာ်က့,KNPP အိၣ်စ့ၢ်ကီးဒံးဒၣ်လၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤဒံးနှၣ်လီၤ.

တၢ်ယုထၢအမူးတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်အပူၤ,လီၢ်ခၢၣ်သးပဒိၣ်အံၤမၢသဝီဖိသုးလီၢ်သုးကျဲလၢကကဘၢၣ်ထီၣ်သိလ့ၣ်ကျဲခံဘိလၢကဆှၢစိာ်တၢ်သူၣ်တၢ်ဖျးတဖၣ်ဖဲဒံၢ်မိဆိဝ့ၢ်,ကရ့ၣ်နံၣ်ကီၢ်အပူၤလီၤ.တၢ်အံၤဖျါလၢကဝီၤဖိတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအဂီၢ်ဒီးတၢ်ဆါတၢ်ပှ့ၤဘုဟုအဂီၢ်ဂ့ၤသနာ်က့,တၢ်အံၤမၤညီထီၣ်စ့ၢ်ကီးပယီၤသုးမုၢ်လၢကလဲၤတၢ်က့ၤတၢ်ဒီးကဆှၢဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၤအဂီၢ်ချ့အါထီၣ်နှၣ်လီၤ.

၂၀၂၀နံၣ်အပူၤကညီကီၢ်စဲၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်ဇ်သိးအံၤလၢပယီၤသုးမုၢ်ဒီးကညီကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျဲးသုးမုၢ်(KNLA)တဖၣ်အဘၢၣ်စၢၤအါထီၣ်လီၤ.ကညီဖိတဖၣ်ဆဲးလီၤထံကီၢ်တၢ်ပတုာ်တၢ်ခးတၢ်အၢၣ်လီၤလံာ်အုၣ်သး(NCA)အမုၢ်နံၤပှံၢ်အသးဖဲ၂၀၁၅နံၣ်အသိး,သဝီဖိတဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲပယီၤသုးခးမိထၣ်မျိာ်ဆူထံဖိကီၢ်ဖိလီၢ်ကဝီၤအပူၤအစှၤကတၢၢ်အဘျီ(၃၀)ထဲ၂၀၂၀နံၣ်,လါမ့းရ့တဘ့ၣ်အပူၤ,အိၣ်ယုာ်ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ခးနါစိၤမၤသံအီၤလၢပယီၤသုးဖိတဖၣ်လီၤ.

တၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်အါမံၤအိၣ်သူၣ်လီၤသးလၢပယီၤသုးမုၢ်ကဘၢၣ်ထီၣ်သိလ့ၣ်ကျဲဖဲကညီကီၢ်စဲၣ်ကလံၤစီးတခီ,လီၤဆီဒၣ်တၢ်အဝဲသ့ၣ်မုၢ်လၢ်ဇ်သိးကပာ်ဖိုၣ်ဝဲမုၢ်ထီၣ်ကီၢ်ဆၢလၢထံကျိယိၣ်လိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤလီၢ်ခၢၣ်သး,လဲၤလိၤလိၤဆူကညီကီၢ်စဲၣ်ကလံၤစီးနှၣ်လီၤ.ကီၢ်ရှ့ၣ်

စးထီၣ်လၢစုစ့ၣ်ဒ်နၣ်ရံၣ်တရံးအသိး–*KNL အလီၢ်တတီၤဘၣ်တၢ်ဒွၣ်အူအီၤလၢပယီၤသုးမုၢ်ဖဲလါဖ့ဘြူၤအါရံၣ် ၂၀၂၀နံၣ်းကညီ သဝီဖိတဖၣ်အိၣ်ခူသူၣ်လၢပှၢ်ပူၤဖဲစံၣ်ဖှိုးလၢပယီၤသုးမုၢ်အတၢ်မၤဒၢၣ်ဝံၤပယီၤသုးမုၢ်အသိလ့ၣ်လဲၤတၢ်လၢကညီကီၢ်စဲၣ်အခါ.*

ခိၣ်နၢ်တဖၣ်အတၢ်ဘၣ်သးတအိၣ်အဃိ,ပယီၤသုးမုၢ်ဘှီထီၣ်ကျဲ အသိတဖၣ်မ့တမ့ၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်ကျဲအလီၢ်လံၤတဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လုၣ် သ့ၣ်ခါပတာ်NCAဃဲၣ်ဒီးKNLA ထံၣ်ဝဲတၢ်အံၤလၢတၢ်ကဘၢၣ် ထီၣ်တၢ်လၢတလီၤဘၣ်သးဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢတၢ်မၤပျံၤမၤဖုးတၢ် အဂီၢ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

ချၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှၣ်အပူၤ,သဝီဖိတဖၣ်ဒီးခိၣ်နၢ်တဖၣ်ခံခီ လၢာ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကတိၤတြီဃာ်သနၥ်က့,ပယီၤသုးမုၢ်အံၤကဘၢၣ် ထီၣ်သိလ့ၣ်ကျဲဆူညါ,မၤစှၤလီၤသဝီဖိတဖၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒီး မၤအါထီၣ်ပယီၤသုးအဖုတဖၣ်အတၢ်မၤဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်လီၤ.

မုၢ်တြီၤကီၢ်ရှၣ်,ဖဲအတြီဃာ်ပယီၤသုးမုၢ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤတခါ လၢ်လၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်ကလဲာ်အံၤအပူၤ,သုးမၤဟးဂီၤထံဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဖိလၥ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်အၢသိခဲလၢာ်လၢပယီၤသုးသူၣ် လီၤဒဲအလီၢ်တဖၣ်မ့တမ့ၢ်သိလ့ၣ်ကျဲအလီၢ်လံၤတဖၣ်လၢမုၢ်တြီၤကီၢ် အပူၤန့ၣ်လီၤ.

စီၤဒံကါ,သး(၆၃)နံၣ်,မၤစၢၤတၢ်လၢပှၤသံအဟံၣ်လၢလါယ နူၤအါရံၤ(၃)သီဒီးအသကိးတဂၤအခါဘၣ်တၢ်ခးအီၤလၢပယီၤသုးဖိ တဖၣ်လၢအအိၣ်ခူသူၣ်လၢပှၢ်ပူၤ,ပိာ်ထွဲထီၣ်တၢ်ဒုးလိာ်သးဒီး KN LAသုးမုၢ်တချုးအနံၤဖဲန့ၣ်လီၤ.စီၤဒံကါဘၣ်တၢ်ခးအီၤလၢအဟိးက့ၣ် ဃံ,ဒီးအကပၤတဘိလီၤ.အသကိးဘၣ်တၢ်ခးအီၤအဃိကျိသၣ်လဲၤ နၥ်ဖှိအခိၣ်လီၤ.အဝဲသ့ၣ်ခံဂၤလၢာ်အိၣ်မူတ့ၢ်လီၤ.ပယီၤသုးဖိဟဲထွး ထီၣ်လၢခးတၢ်အလီၢ်,တီၢ်ဝဲပှၤလၢအထံၣ်တၢ်အံၤတဂၤဒီးဖိၣ်အီၤလၢ တၢ်ဂ့ၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးတအိၣ်နီတမံၤအပူၤလီၤ.

၂၀၂၀နံၣ်,လါဖ့ဘြူၣ်အါရံၣ်၅သီ,သဝီဖိတဖၣ်စံၣ်ဖှိုးလၢ ပယီၤသုးမုၢ်အတၢ်ဒုးလၢဝၣ်ဃီၤထၣ်ဒီးတၢ်ကိၣ်ဒၢသဝီအကပိာ် ကပၤလီၤ.သုးမုၢ်အံၤခးတၢ်လၢ81mmဒီး 60mmမိထၣ်မျိာ်တဖၣ် ဆူသဝီအပူၤ,ဒီးသဝီအကပိာ်ကပၤ,ဆိၣ်ဆူၣ်သဝီဖိတဖၣ်ဒ်သိး ကစံၣ်ဖှိုးဆူပှၢ်ပူၤလီၤ.ပှၤစံၣ်ဖှိုးတၢ်တဖၣ်အကျါကို့ဖိအိၣ်(၃၆)ဂၤ, သရၣ်အိၣ်သၢဂၤလၢဝၣ်ဃီၤထၣ်သဝီလၢအသိၣ်လိတၢ်လၢတၢ်ဒိးစဲး အဂီၢ်ခီဖှိစူးကါသ့ၣ်ဘ့ၣ်ဘၣ်လၢကကွဲးတၢ်အဂီၢ်လီၤ.

ဒ်နၣ်ၡၣ်တရံးအသးအသိးစးထီၣ်လၢစုထွဲတဘျီယီ

မဲးကီလီသဝီ,အခဲအံၤဘၣ်တၢ်ပာ်တ့ၢ်ကွံာ်အီၤဖဲပယီၤသုးမုၢ်လၢမဲးဝ့ၢ်ကဝီၤမၤဒၢၣ်သဝီဒီးဒုးဃ့ၢ်ဖျိးကွံာ်သဝီဖိတဖၣ်,မဲးဝ့ၢ်ပယီၤသုးမုၢ်ဒိကဝီၤကညီသရၣ်တဂၤသိၣ်လိလံာ်ထိၣ်ဒွးလၢသ့ၣ်ဘ့ၣ်ဘၣ်အလိၤဖဲသဝီဖိတဖၣ်စံၣ်ဖျိးဆူပှၢ်ပှၤဝံၤအလိၢ်ခံ, ၂၀၂၀နံၣ်,တၢ်ကိၢ်လီၤသီအဆၢကတီၢ်,ကညီသဝီဖိတဖၣ်ထီဒါပယီၤသုးမုၢ်အတၢ်ကွံာ်တၢ်ခးတၢ်ဒီးသုးအတၢ်ဆီလီၤသးဖဲ ၂၀၂၁နံၣ်,လါယနူၤအါရံၤ(၆)သီးပှၤတိစၢၤမၤစၢၤတၢ်ကရၢတဖုလဲၤကဲ့ၤလၢကသ့ၣ်လိၤဖဲကညီကီၢ်စဲၣ်လီၢ်ဃံလၤတတီၤ.၂၀၂၀နံၣ်,တၢ်ကိၢ်လီၤသီအဆၢကတီၢ်.

တလါဝံၤအလိၢ်ခံ,ဖဲလါမၢ်ၡး(၅)သီနှၣ်,ပယီၤသုးဖိတဖၣ်မၤသံစီၤမီၣ်အ့သဲ,အသးအိၣ်(၂၃)နံၣ်,မၤတၢ်လၢပှၢ်ပူၤဖဲဒွဲၣ်လိကိၢ်ဆၣ်အပူၤလီၤ.စီၤမီၤအ့သဲဒီးသိလ့ၣ်ယိၢ်ဒီးပှၤကွၢ်ထွဲသ့ၣ်ပှၢ်ဖိခံဂၤဖဲပယီၤသုးမုၢ်မဲးဝ့ၢ်LIB နီၣ်ဂံၢ်(၃၃၈)တၢ်လိၢ်တၢ်ကျဲအကပိာ်ကပၤအဆၢကတီၢ်လီၤ.ပယီၤသုးမုၢ်ခးဝဲဖဲ ၂၀၀မံထၢၣ်အယံၤလၢတၢ်ထံၣ်အီၤသ့ဖျါဖျါလၢဒဲကဝီၤဆူကျဲနှၣ်လီၤ.ကျိသၣ်တဖျၢၣ်နှာ်ဖျိစီၤမီၣ်အ့အဟၢဖၢလၢစုစ့ၣ်ဆူစုထွဲဒီးကျိသၣ်သၢဖျၢၣ်ဘၣ်ဒိအခိၣ်ဒူၣ်သၣ်အစ့ၣ်တခီလီၤ.ပှၢ်ကွၢ်ထွဲသ့ၣ်ပှၢ်တဖၣ်စံၣ်ဖျိးကွံာ်ဒီးဃုထံၣ်နှၢ်ကသံၣ်ကသီတၢ်ကူစါယါဘျါ,ဘၣ်ဆၣ်စီၤမီၣ်အ့စူးကွံာ်အသးဖဲပှၤဂၤဘၣ်တၢ်ဆျၢအီၤဆူတၢ်ဆါဟံၣ်လီၤ.

လါမၢ်ၡး(၃၁)သီဂီၤထၢၣ်သၢအကတီၢ်,ပယီၤသုးဖိတဖၣ်ခးဝဲကညီသဝီဖိတဖၣ်လၢအစိာ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်လၢစီၤမုၢ်ပျိသိလ့ၣ်ကျဲလၢလူၢ်သီဝ့ၢ်အပူၤလီၤ.တဆံခံနၣ်ရံၣ်အလိၢ်ခံသုးဖိတဖၣ်ခးအဝဲသ့ၣ်ကဒီး,သဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်ဃ့ၢ်ဖျိးကွံာ်ဒီးပာ်တ့ၢ်ကွံာ်အတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်လၢအပၣ်ဃုာ်ဒီးသိတဖၣ်လၢကသူၣ်အီၤဖျးအိၣ်ဖဲးခုးအဂီၢ်လီၤ.သဝီဖိဒီမိၢ်ဝၤခံဂၤလၢအမ့ၢ်စီၤသးမံဒီးနီၢ်ယူၢ်မၢ်လၢအစံၣ်ဖျိးဖဲတၢ်ကွံာ်တၢ်ခံဘျီတဘျီအံၤအကတီၢ်ဟးမၢ်ကွံာ်လီၤ.နီၢ်ယူၢ်မၢ်ဟဲကဲ့ၤဆူဟံၣ်ဖဲလါအ့ဖြ့ၣ်၁သီဂီၤဘၣ်ဆၣ်အဝၤဟးမၢ်အဖၢလီၤ.ကညီသုးဖိတဖၣ်လဲၤဃုကွၢ်စီၤသးမံသနာ်က့,လၢခံကတၢၢ်ဘၣ်စူးကါဝဲဒၣ်မဲာ်ကလၤနါပီၤဒ်သိးကဟးဆှဲးဘၣ်ပယီၤသုးမုၢ်အတၢ်လဲၤထီၣ်ကဲ့ၤလီၤလၢကျဲလိၤဒီးဒ်သိးကထံၣ်နှၢ်ကဲ့ၤအစိၣ်အဂီၢ်လီၤ.

စီၤသးမံလၢအသးအိၣ်၅၄နံၣ်အံၤဘၣ်တၢ်ခးအီၤဒီးသံဝဲဖဲအဝဲစိာ်ဆါသဲးသၣ်အခါလီၤ.ခီဖျိလၢပယီၤသုးမုၢ်မၤဒၢၣ်တၢ်ဖဲ ၂၀၁၉နံၣ်ဒီးတၢ်သူၣ်အိၣ်ဘုဟုတသ့တသးဒီးဖဲ ၂၀၂၀နံၣ်နှၣ်အဝဲဘၣ်လဲၤစိာ်တီလဲလိာ်သဲးသၣ်လၢဟုသးလီၤ.အဝဲပာ်တ့ၢ်ဝဲအမါဒီးအဖိဃဲၢ်ဂၤလီၤ.

“တၢ်တီတၢ်လိၤမ့ၢ်တအိၣ်တၢ်မုာ်
တၢ်ပၢၤတအိၣ်,တၢ်တီတၢ်လိၤအံၤကဘၣ်
သူၣ်လီၤသးလၢတၢ်နၢ်ပၢၢ်လိာ်သးကဒဲကဒဲ
ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါနီၢ်တဂၤဘၣ်တဂၤ
အခွဲးအယာ်တဖၣ်လီၤ.”–ကရ့ၣ်
နံၣ်ဘျီၣ်ဒိၣ်ကရၢဖိဒီး
ပှၤတိစၢၤမၤစၢၤတၢ်လီၢ်လံၤတဂၤ

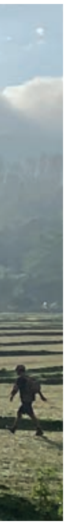

တၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်တဖၣ်အခၢၣ်သးန့ၣ်ကညီသဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်အိၣ်ကၤအတၢ်ကီတၢ်ခဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ပှၤလၢဘၣ်တၢ်သုးလီၢ်သုးကျဲအီၤလၢပယီၤသုးမုၢ်တဖၣ်န့ၣ်သူၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်ဘုဟုတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်စူၤခါအဆၢကတီၢ်ထံဒိၣ်နိယွၤအံၤဘၣ်တၢ်ပိာ်ထွဲထိၣ်လၢတၢ်ယီၤယ့အဃိ,တၢ်အိၣ်သးအံၤမၤကၤထိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အီလီၤ.ပဒိၣ်တပျဲသဝီဖိတဖၣ်ကသူၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်တၢ်ဖဲဟိၣ်ခိၣ်လၢပဒိၣ်ဟံးယာ်တဖၣ်အပူၤဖဲအတဟ့ၣ်အပှၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ချၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရှ့ၣ်အပူၤ,ဖဲလီၢ်ခၢၣ်သးပဒိၣ်ဒီးပယီၤသုးမုၢ်ပၢဘၣ်တၢ်အါလီၢ်ကဝီၤအပူၤ,တၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်တဖၣ်အံၤအတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအိၣ်၈၀%လၢသဝီဖိတဖၣ်အဖီခိၣ်ဒ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်သန့ၤထိၣ်အသးလၢတၢ်သူၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်တၢ်ဒ်သိးကဒိးန့ၢ်စ့ဟဲနှာ်ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အီတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.

ကညီတဖၣ်မၤကဒီးတၢ်ဆူညါလၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတၢ်သဘျ့အဂီၢ်ဒ်သိးကအိၣ်ဘၣ်လၢအနီၢ်ကစၢ်ဟိၣ်ခိၣ်အပူၤ,ပၣ်ဃုာ်ဒီးတၢ်တၢၣ်ပိၣ်သကိးလိာ်သးဒီးလီၢ်ခၢၣ်သးပဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်,ပယီၤသုးမုၢ်ဒီးလီၢ်ခၢၣ်သးပဒိၣ်စူးကါဝဲတၢ်အၢၣ်လီၤအီလီတဖၣ်ဒ်သိးဆူညါကပၢၤယာ်ဝဲ,ဆိၣ်တံၢ်မၤနၢၤ,ဒုးယၤဒီးမၤအၢမၤနးသဝီဖိတဖၣ်ဖဲကညီခိၣ်နၢ်တဖၣ်သမၢဝဲဒ်သိးကအၢၣ်လီၤအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ယ့ထိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.ဘၣ်ဆၣ်,ဒ်ကလုာ်ဒူၣ်အဂၤတဖၣ်အသိး,ကညီတကလုာ်အိၣ်ဒံးအဖၢလီၤ.အဝဲသ့ၣ်တဃၣ်အသးဒံးဘၣ်,ဒီးကစံၢ်တံၢ်ယာ်အဟိၣ်ခိၣ်ဒီးအတၢ်အိၣ်မူဆူညါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကလုၢ်တဖၣ်လၢ
ကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤ

စီၤဝ့ၢ်ထူ

“ယမံၤမ့ၢ်စီၤဝ့ၢ်ထူလီၤ.ယသးအိၣ်(၇၃)နံၣ်ဒီးယမ့ၢ်ပှၤခရံာ်ဖိလီၤ.ယဟဲလၢစီၤမုၢ်ပျီလီၤ.ယဘၣ်ဃ့ၢ်တ့ၢ်လၢပယီၤသုးမုၢ်အစုပူၤလၢယသးသမူတစိၤလီၤ.ပယီၤခးယခိၣ်တိသၣ်တခီအိၣ်ဒီးအပူၤလီၢ်နထံၣ်သ့လီၤ.ဖဲ၁၉၇၉နံၣ်,ပယီၤသုးမုၢ်ခးမီထၣ်မျိာ်တဖၣ်လၢပသဝီ,စီၤမုၢ်ပျီလီၤ.ယအိၣ်ခုသူၣ်လၢယဟံၣ်ဖိဃီဖိဖဲတၢ်လီၢ်အိၣ်တဒၢတတီၤလၢပခူၣ်ဃာ်လၢဟံၣ်ဖိလာ်လီၤ.တုၤအခဲအံၤဒၣ်လဲာ်,ပယီၤသုးမုၢ်မၤဒၢၣ်ပှၤအဖၢလီၤ.အပူၤကွံာ်ခံလါအတီၢ်ပူၤ,ပယီၤသုးမုၢ်ခးမီထၣ်မျိာ်တဖၣ်လၢပသဝီအပူၤလီၤ.ယဘၣ်ဃ့ၢ်ဆူပှၢ်ပူၤဒ်သိးကထူၣ်ဖျဲးကွံာ်လၢပယီၤသုးမုၢ်အတၢ်ဃုဖိၣ်ယၤန့ၣ်လီၤ.ပယီၤသုးမုၢ်တြီဃာ်ပှၤလၢကဖံးတၢ်မၤတၢ်ဒီးကသူၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်တၢ်,တဘျီတခီၣ်အဝဲသ့ၣ်ဃိကဲၤကွံာ်ဒၣ်လဲာ်ယဟံၣ်လီၤ.ယထုကဖၣ်လၢကီၢ်ပယီၤဒီးကညီကီၢ်စဲၣ်ကအိၣ်ဒီးတၢ်မှာ်တၢ်ခုၣ်,ဒီးကညီဖိတဖၣ်ကအိၣ်ကူၤဒီးတၢ်သဘျ့လၢအဝဲသ့ၣ်ထံကီၢ်အပူၤလီၤ.ယဂီၢ်,တၢ်မှာ်တၢ်ခုၣ်အခီပညီမ့ၢ်ဝဲတၢ်အိၣ်ကူာ်အီပှဲၤလီၤ.တၢ်မှာ်တၢ်ခုၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဒီးပှၤ,ပကအိၣ်ဘၣ်သဘျ့လၢပတၢ်အိၣ်မူအပူၤလီၤ.ပဘၣ်တၢ်မၤဒၢၣ်ပှၤလၢပယီၤသုးမုၢ်လၢအါနံၣ်အါလါ,ပသးအိၣ်ဒိးန့ၢ်ကူၤပနီၢ်ကစၢ်ပတၢ်သဘျ့ဒီးတၢ်မှာ်တၢ်ပၢၤလၢပဟီၣ်ခိၣ်လိၤန့ၣ်လီၤ.”

နီၢ်ကရိၣ်ဖီ

“ပယီၤတဖၣ်ဟဲဆူပလီၢ်ကဝီၤဒီးမၤဖုးမၤပျိၢ်ခးကျိဖးဒိၣ်တဖၣ်လီၤ.ပဘၣ်ဃ့ၢ်တ့ၢ်အါဘျီခီဖျိလၢပယီၤသုးအဃိလီၤ.လါမးရ့ၢ်အတီၢ်ပူၤ,ပယီၤသုးမုၢ်ဟဲမၤဒၢၣ်ပှၤလီၤ.ပယီၤသုးမုၢ်ကျဲးစၢးဆ့ၢထီၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်ဆူအဝဲသ့ၣ်အဒဲတဖၣ်လီၤ.ဖဲန့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤတံာ်တာ်အီၤလၢကညီသုးမုၢ်အဃိ,ပယီၤသုးမုၢ်ခးဝဲမီထၣ်မျိာ်လၢပသဝီအပူၤလီၤ.ယနၢ်ဟူတၢ်ခးအသၢကတီၢ်ယအိၣ်လၢယဟံၣ်ပူၤလီၤ.ယဟးထီၣ်ဃ့ၢ်ဒီးအိၣ်ခုသူၣ်လၢတၢ်အိၣ်သဒၢအလီၢ်လၢဟံၣ်ဖိလာ်ဃုာ်ဒီးယဖိခဲလၢာ်လီၤ.ဖဲပနၢ်ဟူကျိသီၣ်န့ၣ်တဘျီဃီယဃုယဖိတဖၣ်ဒ်သိးကအိၣ်ခုသူၣ်အဂီၢ်ဒီးတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်လီၤ.ပဘၣ်တဲဃာ်ပဖိတဖၣ်ဒ်သိးအသုတမၤသီၣ်တၢ်နီတမံၤတဂ့ၤဒီးကအိၣ်ဒီးတၢ်သးစူၤဒီးခိးတုၤတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢလီၤ.ယပျံၤလၢယဖိတဖၣ်ကဖုး,ကဟီၣ်ဒီးအကလုၢ်ကသီၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဖုးလီၤ.ယွၤအဘျုးအဃိ,ပှၤတဘၣ်ဒိနီတဂၤဒီးဟံၣ်ကီးဖျၢၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်သဒၢအလီၢ်ဖဲပယီၤသုးမုၢ်ခးပှၤအခါန့ၣ်လီၤ.ယမုၢ်လၢ်လၢကညီဖိတဖၣ်ကမၤဘၣ်တၢ်လၢတၢ်သဘျ့ဒီးကအိၣ်မူဘၣ်ခါဆူညါ,အသုတအိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီလၢပယီၤသုးမုၢ်အဃိတဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.”

“ပမံ,ပအိၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ပျံၤဘၣ်ဖုးပယီၤသုးမုၢ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်ပှၤပတၢ်ကစၢ်ကဂ့ၤလီၤ.ဘၣ်ဆၣ် အဝဲသ့ၣ်မၤနးမၤဖှိၣ်ပှၤဒီးမၤသံပှၤလီၤ.အဝဲသ့ၣ်မၢဆူၣ် ပှၤလၢပကမၤတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်လီၤ.ယမုၢ်လၢ်လၢ ပယီၤသုးမုၢ်ကကဲ့ၤကဲ့ၤဆူကီၢ်ပယီၤအပူၤဒီးပျဲပှၤကညီတဖၣ် အိၣ်မူလၢတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်လၢအကီၢ်ဒၣ်ဝဲလီၤ.”

စီၤဖဲ

“ယမံၤမ့ၢ်စီၤဖဲ,ယအိၣ်လၢထံဘီကဲ့သဝီလီၤ.ယဟဲဃ့ၢ်ထီၣ်လၢပယီၤသုးမုၢ်ခးတၢ်စးထီၣ်လၢယသးအိၣ်(၁၂)နံၣ်လီၤ.ပယီၤသုးမုၢ်မၤသံသဝီဖိတဖၣ်ဒီးမၤနးမၤဟးဂီၤကညီဖိတဖၣ်လီၤ. တုၤခဲအံၤယဘၣ်ဃ့ၢ်မံ့ဟးဖျိးဒ်သိးကပူၤဖျဲးလၢပယီၤသုးမုၢ်အစုပူၤလီၤ.အပူၤကွံာ်သၢနံၣ်,ပယီၤသုးမုၢ်ဟဲဆူယသဝီဒီးဒွဲၣ်အူကွံာ်ပဟံၣ်တဖၣ်လီၤ.ပှၤကိးဂၤဘၣ်ဃ့ၢ်ဆူသဝီအဂၤတဖျၢၣ်ဒ်သိးကထူၣ်ဖျဲးအဂီၢ်လီၤ.အပူၤကွံာ်ခံလါအတိၢ်ပူၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၤအိၣ်ထီၣ်,ပတဃ့ၢ်ဘၣ်.ဘၣ်ဆၣ်ပကတဲာ်ကတီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤဒ်သိးယကဃ့ၢ်အဂီၢ်လီၤ.တဘျီတခီၣ်ပယီၤသုးမုၢ်ဒွဲၣ်အူကွံာ်ပဘုဟုတဖၣ်,တၢ်လီၢ်အံၤဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်တၢ်ဆီၣ်ဘံၣ်ဆီၣ်ဘၢအါမးလၢပယီၤသုးမုၢ်လီၤ.ပလိၣ်ဘၣ်ထဲဒၣ်တၢ်မုာ်တၢ်ပၢၤဒ်သိးပကသူၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်တၢ်,လၢတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးတအိၣ်အပူၤလီၤ.ဖဲ၁၉၇၆နံၣ်နူ့ၣ်ပယီၤသုးမုၢ်ဟဲခးနါစီၤသဝီဖိတဖၣ်လီၤ.တမ့ၢ်ခးဝဲသုးဖိတဖၣ်ဘၣ်.တုၤမုၢ်တနံၤအံၤ,ပယီၤသုးမုၢ်ဆီၣ်ဘံၣ်ဆီၣ်ဘၢဒီးမၤသံပှၤကညီဖိတဖၣ်လီၤ.ပဘၣ်ပျံၤကျိဒီးကျိဖးဒိၣ်တဖၣ်လီၤ.ပှၤလၢအအိၣ်ဖဲအံၤတဖၣ်နူ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူကီခဲလီၤ.မ့ၢ်သ့ဒီးဟဲကဲ့ၤဒီးမၤစၢၤပှၤကညီဖိတဖၣ်ဒ်နမၤသ့အသိးတက့ၢ်.ပလိၣ်ဘၣ်လၢပဖိတဖၣ်ကအိၣ်ဒီးသးသမူလၢအဂ့ၤ,အိၣ်ဒီးတၢ်သဘျ့ လၢကမၤတၢ်ဒီးကအိၣ်မူဘၣ်လၢတၢ်မုာ်တၢ်ပၢၤအပူၤနူ့ၣ်လီၤ.”

တပာ်ဖျါအမံၤ

“အပူၤကွံာ်အနံၣ်ခံဆံအတိၢ်ပူၤ,ပယီၤသုးခးယဝဲၢ်လီၤ.ယဝဲၢ်ဘၣ်လဲၤကူစါယါဘျါအသးလၢယီၤကီၢ်လီၤ.ယဝဲၢ်ခံဂၤဘၣ်သံတ့ၢ်လၢပယီၤသုးမုၢ်အစုပူၤလီၤ.တဂၤမ့ၢ်ဝဲဒၣ်သဝီဖိလၢအဖဲးအိၣ်ခုးလီၤ.အဝဲဘၣ်တၢ်ဖိၣ်နှၢ်အီၤလၢပယီၤသုးမုၢ်ဒီးတၢ်တထံၣ်အီၤနီတဘျီလၢၤဘၣ်လီၤ.ပဝဲၢ်အဂၤတဂၤတခီလဲၤဆူတၢ်ဒုးတြီဆၢပယီၤသုးမုၢ်ဒီးတဟဲကဲ့ၤနီတဘျီလၢၤဘၣ်လီၤ.အခဲအံၤပအိၣ်မူဒီးဘၣ်မံလၢတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးပယီၤသုးမုၢ်အပူၤလီၤ.အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်တ့ၢ်ပှၤဖဲပအိၣ်အလီၢ်ဒီးကဂ့ၤလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်မၤနးမၤဆါပှၤဒီးမၤသံပှၤလီၤ.အဝဲသ့ၣ်မၢဆူၣ်ပှၤလၢကမၤအတၢ်လီၤ.ဖဲပသးစၢ်အဆၢကတီၢ်ပမိၢ်ပၢ်တဖၣ်ကျဲးစၢးတဲပှၤလၢပယီၤသုးမုၢ်အံၤအၢဒိၣ်မးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တုၤခဲအံၤပတနၢ်ပၢၢ်လၢဘၣ်မနုၤအဃိအဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒိးမၤဆါပှၤဒီးမၤသံပှၤအဂ့ၢ်နူ့ၣ်ဘၣ်.ပသ့ၣ်ညါထဲပကဘၣ်ဃ့ၢ်နူ့ၣ်လီၤ. ပယီၤသုးမုၢ်မ့ၢ်ဟဲဒီးကဒွဲၣ်အူပဟံၣ်တဖၣ်ဒီးကမၤသံပထီးတဖၣ်လီၤ.ပယီၤသုးမုၢ်ဒွဲၣ်အူကွံာ်ယဟံၣ်သၢဘျီလီၤ.တဘျီ,ပှၤတဂၤဒိနူ့ၢ်ပယီၤသုးမုၢ်အတၢ်ဒွဲၣ်အူယဟံၣ်ဒီးတိၣ်ထိၣ်ဆူမံဒံၢ်ယၢၣ်အပူၤလီၤ. ဝံၤဒီးပယီၤသုးမုၢ်အိၣ်ပတုာ်ဒီးတဟဲမၤဒၢၣ်လၢၤပှၤတစိၢ်ဖိလီၤ.ယမုၢ်လၢ်လၢပယီၤသုးမုၢ်အံၤကကဲ့ၤကဲ့ၤဆူကီၢ်ပယီၤဒီးပကအိၣ်ဘၣ်လၢပကီၢ်လၢတၢ်မုာ်တၢ်ပၢၤအပူၤနူ့ၣ်လီၤ.”

Opposite page:ကညီသဝီဖိတဖၣ်ထီဒါပယီၤသုးမုၢ်အတၢ်ဆီလီၤဒီးဘိုထီာ်တၢ်လၢကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤ

တၢ်မၤစၢၤဒီးတၢ်ပာ်ဖှိၣ်လိာ်ကူၤသး

၂၀၀၂နံၣ်လါယူၤ,ကညီကီၢ်စဲၣ်,ကီၢ်ပယီၤအပူၤ,ပယီၤသုးရှ့ၣ်လွံၣ်ကျိၤအိၣ်ဘူးဒီးပှၤဃ့ၢ်မှံၢ်ဟးဖျိး(၉၆)ဂၤတဖုလၢအဟဲစံၣ်ဖျိးလၢအသးသမူအဂီၢ်ဒီးဖရံဘါမါရ့ကျၢကရူၢ်ဆံးပှၤတိစၢၤမၤစၢၤတၢ်တဖုမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်လီၤ.တချုးတၢ်အံၤကဲထီၣ်အဆိန့ၣ်သုးဖိတဖၣ်ဒွဲၣ်အူကွံာ်သဝီတဖၣ်ဒီးမၤသံပှၤ(၁၂)ဂၤ,ပၣ်ဃုာ်ဒီးဖိသၣ်ဃီးဂၤလီၤ.ပှၤဃ့ၢ်မှံၢ်ကရူၢ်ဖိအံၤအိၣ်ကတိၢ်ဝဲလၢတၢ်လီၢ်ပျီဆံးဖိတတီၤဒ်သိးကထုကဖၣ်ဒီးဆၢတဲာ်လၢကဘၣ်ဃ့ၢ်ဖဲလဲၣ်တခီလဲၣ်အဂီၢ်လီၤ.အဆၢဖဲန့ၣ်ကညီပှၤပၢ်ဆၢတၢ်တဂၤဟဲထွးထီၣ်လၢပှၢ်ပူၤလီၤ.

အဝဲစံးဝဲ "တဘၣ်လဲၤကျဲလၢသုဆိကမိၣ်ကြၢးလဲၤတက့ၢ်.ပယီၤသုးမ့ၢ်သ့ၣ်ညါကျဲလၢသုကဃုထၢခီဖျိတၢ်အံၤအခီပညီအိၣ်အဃိလီၤ.ဖဲန့ၣ်တၢ်ကဖီၣ်ခူသူၣ်သုလီၤ.အဃိ,လဲၤကျဲလီၤလီၤဆူအဝဲသ့ၣ်အအိၣ်လီၤ,ခီကွံာ်စံာ်ပျီတဖၣ်တက့ၢ်.တၢ်အံၤဖျါလီၤပျံၤလီၤဖုးလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်ပယီၤသုးခိၣ်တဂၤလၢပမဲာ်ညါန့ၣ်ပျံၤတၢ်ဒိၣ်မးလီၤ.အဝဲဆိကမိၣ်ဝဲပမ့ၢ်ရှ့ကျၢ(၉၆)ဂၤ,ဘၣ်တၢ်တိခိၣ်ရိၣ်မဲလၢကရၢလီၤဆီဖိတဖုလၢကဒုးအီၤလီၤ.အဝဲကီးကွၢ်အသုးဖိတဖၣ်ဒီးအိၣ်ခူသူၣ်လၢအဒဲပူၤလီၤ.သုလဲၤခီက်အဝဲသ့ၣ်သ့လီၤ."

ကရူၢ်အံၤထုကဖၣ်ဒီးဆၢတဲာ်လၢကဒိကနၣ်သုးဖိတဂၤအတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လီၤ.ဖိသၣ်ပိာ်ခွါဖိတဂၤမၤကဲၤထီၣ်ပနဲတၢၣ်ဒီးဖိၣ်ကဝီၤဃာ်ဝဲလၢအစုညါသးလီၤ.ပိာ်မုၣ်ဖိသၣ်အသးအိၣ်ဃုနံၣ်ဖိတဂၤသကုးလီၤသးပိာ်လၢအကပၤဒီးအဟံၣ်ဖိဃီဖိအိၣ်လၢအကပၤလီၤ.ရှ့ကျၢတဖၣ်ကဝီၤဃာ်အဝဲသ့ၣ်ဒီးထုကဖၣ်လၢအဂီၢ်လီၤ.ဝံၤ,လၢတၢ်သ့ၣ်ညါတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီအိၣ်နီၢ်ကီၢ်လၢကပိာ်ကပၤဘၣ်ဆၣ်လၢတၢ်နာ်ယွၤအတၢ်ဆှၢအပူၤ,အဝဲသ့ၣ်လဲၤဆူညါလီၤ.

ဖဲအဝဲသ့ၣ်တုၤပှၢ်အကနူၤန့ၣ်ဂီၤထၢၣ်သၢထီၣ်လံလီၤ.မ့ၢ်တၢ်ကပီၤဖျါထီၣ်လၢကရူၢ်ဖိတဖၣ်လၢဖျါဘၣ်အၢဘၣ်သီတဖုအံၤအဖီခိၣ်ဖဲအဟဲတုၤဆူဘုပျီပူၤလီၤ.ပျီဘးခီတခီပယီၤသုးမ့ၢ်ဆီလီၤဟ်ဃာ်အဒဲတဖၣ်လီၤ.တၢ်အိၣ်သးအံၤတဖျါလၢအဝဲသ့ၣ်ထံၣ်အီၤတသ့,ခးအီၤတသ့ဘၣ်နှၣ်လီၤ.ကညီသုးဖိတဖၣ်လၢအမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်ဒီးရှ့ကျၢလၢအဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါသဝီဖိတဖၣ်စံးဝဲ "အိၣ်ပြံပြါ,အိၣ်ပြံပြါ" ဒ်သိးဖဲပယီၤသုးမ့ၢ်စးထီၣ်ခးတၢ်ဒီးဃ့ၢ်ထူၣ်ဖျဲးသးကသ့အဂီၢ်လီၤ.

အဝဲသ့ၣ်ပူၤဖျဲးတ့ၢ်လီၤ.မ့ၢ်ဟဲထီၣ်လံ,အဝဲသ့ၣ်ခီက်ဘၣ်ဝဲကီၢ်ဆၢဒီးဟံၣ်ဖိဃီဖိတဖၣ်သူၣ်လီၤဘၣ်သးလၢပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤတဖျၢၣ်အပူၤလံလီၤ.အဝဲသ့ၣ်စံးထီၣ်ပတြၢၤယွၤဒီးစံးဘျုးအီၤလၢအတၢ်မၤလီၤလးအဃိလီၤ.

အါနံၣ်အလီၢ်ခံဖဲ ၂၀၁၉နံၣ်အပူၤ,ဒ့းလၢအပၣ်တ့ၢ်လၢရှ့ကျၢတဖုအံၤန့ၣ်ဒိးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲအံမ့လ်တဘ့ၣ်လၢပိာ်မုၣ်ဖိသၣ်တဂၤအမံၤလၢမိအအိၣ်လီၤ.အဝဲစံးဝဲမ့ၢ်နသ့ၣ်ညါဒံးယၤကစီဒီဧါ.ဘၣ်ဆၣ်ယသ့ၣ်ညါနၤလီၤ.ဖဲယအိၣ်ဃုနံၣ်,ပိာ်မုၣ်ဖိသၣ်ဖိလၢအသကုးလီၤသးပိာ်အဝဲၢ်ပိာ်ခွါလၢအဖိၣ်ပနဲတၢၣ်တဂၤအကပၤမ့ၢ်ဒၣ်ယၤ,ဖဲနထုကဖၣ်တၢ်လၢပကထူၣ်ဖျဲးထီၣ်လၢပယီၤသုးမ့ၢ်အစုပူၤအခါန့ၣ်လီၤ.ပဟံၣ်ဖိဃီဖိလၢခံသုးလီၢ်သုးကျဲဆူကီၢ်အမဲရကၤလီၤ.ယွၤဟ့ၣ်ယၤဝၤသးဘိတဂၤလၢအမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲတဂၤလၢကီၢ်နံၣ်ပီလၢအမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးပှၤပိာ်ခရံာ်ကစၢ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.ပအိၣ်ဒီးဖိခံဂၤဒီးမ့ၢ်တၢ်ဆိၣ်ဂ့ၤဖးဒိၣ်လီၤ.ယထံၣ် FBRတၢ်ဂီၤမူဒီးယဆိကမိၣ်နအိၣ်မူဒံးကစီဒီ,ယသးအိၣ်ထံၣ်ဘၣ်နၤတဘိလီၤ.

အဝဲသ့ၣ်ထံၣ်လိာ်သးဒီးမၤဘၣ်တ့ၢ်တၢ်ပာ်ဖှိၣ်ထံၣ်လိာ်သကိးသးတခါဖဲကၣ်ရိၣ်လဲနါကလံၤစိး,လၢတၢ်စံးဘျုးစံးဖှိၣ်ယွၤအပူၤလီၤ.

ဒ့း,ဖံထၢၣ်ယှၤဘဲးဒီးနီၢ်မိ,အဝၤဒီးအဖိခံဂၤဖဲထံၣ်လိာ်ကူၤသးလၢကဲၣ်ရိၣ်လဲနါကလံၤစိး,၂၀၂၀နံၣ်.